

ใบแก้คำผิด

หน้า

บันทึก

- ๔ — พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้า — พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้า ฯ
- ๓ ล้นเกล้า — ล้นเกล้า ฯ
- ๓ โปรดเกล้า — โปรดเกล้า ฯ
- ๔ ๓ ปราณ — ปราณ
- ๓ ตกข้อความ สราญ...บานเบิกคุดจอบล
ยามเมื่อฝนโปรยปราย
ทุกข้มลายหายสิ้น
- ๓ ขารม้ปกเกล้า — ขารม้พระปกเกล้า
- ๑๕ ข — ฐ
- ท้วง — เทว
- ๖ ๑ เปรมปรี — เปรมปรีดิ์
- ๒ คัง — คัง
- ๓ ธารใสจากห้วง — ธารใสไหลจากห้วง
- ๔ นราสินธุ์ — นภสินธุ์
- ๗ สีระ — ศีระ

หน้า

บันทึก

	๙	ลาค่า	—	ค่าลา
	๑๑	อินไท	—	อินไชร์
	๑๒	ค้ำนม	—	ค้ำนบ
	๑๔	ปราณ	—	ปราน
๗	๑๑	นอน	—	มอบ
	๑๕	แต่	—	แต่
		ชาเยศ	—	ชาเยศ
๒๗	—	ภุมใจ	—	ภุมใจ
	๑๔	ทรมาน	—	ทรมาน
๓๕	๑๕	สอง	—	สอง
๔๔	๓	จา	—	จง
๕๖	๔	ใจกล้า	—	ใจเก่งกล้า

นายฉ่ำ ทองคำวรรณ

ชาติ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๔๐

มรณะ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒

ประวัติ

นายฉ่ำ ทองคำวรรณ เกิดที่หมู่บ้านสำโรง จังหวัด
พระตะบอง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๐ บิดาชื่อนี้
มีมารดาชื่อนิม ได้เล่าเรียนภาษาบาลีกับไทย ที่จังหวัดพระ
ตะบอง อาจารย์คนแรกคือ ท่านออกญาสุตตันตปริชา (อิน)
ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้บวชเป็นเณรและเดินทางเข้า
มาในกรุงเทพฯ โดยไปอยู่จำพรรษาที่วัดไมฟ้าโลก ๓ พรรษา
พ.ศ. ๒๔๕๙ ไปจำพรรษาที่วัดมหาธาตุ ได้อุปสมบทเป็นพระ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เปรียญ ๓ ประโยค

วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ลาสิกขาบท ท่าน
ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ ได้ฝากทำงานอยู่กับสมเด็จพระ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพที่ราชบัณฑิต
วิทยสถานโดยเริ่มได้รับเงินเดือน ๒๐ บาท

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้ทำการสมรส
กับ น.ส. สุนา ทองคำเวช มีบุตรด้วยกัน ๗ คน ภรรยา
ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑

พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้ทำหน้าที่อ่านคำจารึกแทนท่าน
ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ เมื่อท่านศาสตราจารย์เดินทาง
กลับประเทศฝรั่งเศส

พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นกรรมการชำระปทานุกรม

พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นอาจารย์สอนภาษาเขมรในคณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเริ่มสอนภาษา
เขมรและอ่านจารึกทตณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตั้งแต่เริ่มตั้งคณะ นอกจากนี้ ยังสอนภาษาเขมรที่มหาจุฬาลง
กรณ์ราชวิทยาลัย อีกด้วย

พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นกรรมการพิมพ์เอกสารทางประวัติ-
ศาสตร์วัฒนธรรมและโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี

ความรู้ในด้านภาษา

เขมร ขาลี่ สันสกฤต อังกฤษ ฝรั่งเศส สรามัญ
พม่า ลาว สิงห์พี เทวนาครี (ภาษาสันสกฤต) โรมัน (ภาษา
ขาลี่)

เงินเดือนนทได้รับก่อนปลดเกษียณอายุ ขันโท

อันดับสอง

เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเกียรติที่ได้รับ

๑. เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
๒. เหรียญจักรพรรดิมาลา
๓. เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
๔. ศิลปดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ปลดเกษียณอายุ ๑ มกราคม ๒๕๐๐

ผลงาน

๑. อ่านและแปลประชุมศิลปาจารย์ภาคที่ ๑ หลักภาษาเขมร
๒. สันนิษฐานเทียบการเขียนอักษรไทยกับอักษรขอมในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
๓. หลักภาษาเขมร
๔. อายตน์บาตภาคเขมรเทียบภาษาไทย
๕. แขนงเทียบศักราชต่าง ๆ
๖. อ่านและแปล ศิลปาจารย์แพทย์ทุกชั้นให้กรมศิลปากร และเอกชนผู้สนใจ

นายฉ่ำ ทองคำวรรณ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจ

อย่างสงบที่บ้านเลขที่ ๒๐ ตรอกมะยม ถนนจักรพงษ์ เวลา

๗.๔๐ น. เมื่อวันท ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒ คำนวณอายุได้

๗๒ ปี ๔ เดือน ๑๐ วัน

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้า

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมี
พระมหากษัตริย์คุณ แก่ นายฉ่ำ ทองคำวรรณ ผู้ลวงลับไป
แล้วอย่างล้นเกล้าฯ หาทเปรียบมิได้ โดยได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้รับ นาย ฉ่ำ ทองคำวรรณ อยู่ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ ตั้งแต่เริ่มป่วยในเดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๑
จนกระทั่งถึงแก่กรรม นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้า
ล้นกระหม่อมแก่นายฉ่ำ ทองคำวรรณ และวงศ์สกุล

ข้าพระพุทธเจ้า บุตรธิดา และญาติของนายฉ่ำ
ทองคำวรรณ รู้สึกสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพัน
หาทสุดมิได้

พิมพ์ด้วย ขานเบิกจอบล ยามเมื่อฝนโปรยปราย
ทุกข้มลายหายสิ้น ต่างยินดีเปรมใจ

นมินทร์มหาราชันสดุดี

สรวมชีพข้ายุคดบาท ขออภิวาทน้อมประนม บรม-
ราชันนาถ แทบบาทเบองยุคด ยอดคนฤมลนาร ศรสง่าแห่ง
แดนนี้ หาไหนแมน้พระองค์ ผู้ทรงกรรปบุญญา ธิเมตดา
ปราณ ชูบชว ไพโรฟ้า ให้แจ่มจาคฤจระวัน อันบรมสุทธสง-
หล้า ให้เด่นฟ้าตุจเดือน อันลอยเลื่อนทอแสง สทองแจ้ง
แจ่มจรัสทรง ขจิตทุกขภัย อันไต่ซึ่งมีมา แก่ประชาทวย
ราชภูริ สมนามนาถทพงจิงพลกนิกร ในบรมมณฑล ทุกชน
* ขนสราญ ต่างยินดีเปรมใจ หทัยหวอหวามราบ ซาบซึ้งพระ
กรุณา บารมูปกเกล้า ทุกคำเชาราลก ตรกประกอบสาร
การประสานเสียงบรรเลง จำเรียงเพลงสรรเสริญ อักอญเขิญ
เทเวศมททชเคชเรองฤทธ สัตตทพยวมานทอง อันเรองรอง
รจนารุ่งเสด็จมาสดบ สำเนียงขบขอยศ ให้ปรากฏแก่ไสค
ให้ อุไมชจักรวาล เทวามานมนัสชน ฤทธรนยนิค ปรีดการมย์
สมหมาย จิงปรายไปรอยผกามาศ ถวายแต่นาถนาร ราชัน
ยอดบียะ ขอ ข จุ่งรุ่งโรจน์ โขติยงไสมสุริย เทวิจจจิตเกษม

๖

เปรมปรีย์ มงคลโตให้ประสงค์ ทวยเทพปลงจิตอวย

อำนาจพรพิเศษแท้ จงประสิทธิ์ทวแล ดงข้าเบลงสาร โสดี

เทอญ

ธารโง่จากห้วง

หฤทัย

คอนราสนธุนภาลย

สุเกลา

คตทุกขภัยปวงกษย

สูญเสอม

เย็นสระปราศเสรา

เรองร้อนหอนม

คจุมณเอดลาค่า

ควรเมือง

พรายแสงรองส่องเรอง

ทวหลา

โครทุกขพระประเทอง

ประทงชีพ

เป็นประทีปส่องฟ้า

อนเทไปเทียม

คยมคตคานมนอม

กายา

แทษยคตขาทา

ทานไท

ธปรณบิตา

ขาท

ทรงประสาทสุขให้

จิตแผ้วพูนเกษม

เปรมปริตปราโมทย์ปลม

ใจสราญ

คงอุบลบัวบาน

คตแยม

จงกลกลบตระการ

งามชน

รวรณรสไรแถม

กลิ่นฟงขจรไกล

สุคนธ์ไต่ไปเพียง	ปทุมมาลัย
คอกหนึ่งเด่นกลางธาร	ข่วงน้ำ
หอมหวลหาไหนปาน	ฤาเปรียบ
หอมขจรจรสลา	ตรลบหล้าแห่งสยาม
งามตงเทวราชแสง	เสกสรรค์
งามเลิศงามเจิดฉิน	บึงแท้
งามไต่ไปเทียมทัน	งามจิต
งามพิสุทธิ์พิสุทธิ์แล	แต่หล้าเลอสรวง
ปวงข้าพระบาทน	จงรัก
มโนนสนสวามภักดี	แต่ไท
ขอทวยเทพมหศกดี	เรื่องอรรถ
ทรงประสิทธิ์เสกให้	ท่านไท่สราญรมย์
สมประสงค์ทุกสิ่งพร้อม	ขัยมง คลเอย
พระยศยิ่งใหญ่	คู่ฟ้า
พระบุญญาอรอง	เรืองรุ่ง
พระบารมปกหล้า	ชวฟ้าคนสลาย

รายคิดประดิษฐ์ร้อย

อักษร

มธุรสพจน์สุนทร
แต่ง

กล่าวไว้

ถวายแด่ยอดบึงอร

องคอคจร *ฟายด์*
บูเยศ

สรกตยศเทียบไท

ธำมาษฐ์ทรงคุณ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นางสาวยุวดี ทองคำวรรณ

ประพันธ์ในนามของเจ้าภาพ

LANGUAGE EXPERT DIES

ONE OF Thailand's
rare experts on ancient
died of a heart attack at
7:40 a. m. on Thursday
at his house in Trok
Mayom, Chakraphong Road
in Bang Lampu.

He was Mr Cham
Thongkhamwan, 72, who was the expert on such
ancient languages as Mon, Burmese, Laos, Singhala,
Khmer, Pali, Sanskrit and Thevanakri.

“It is the nation's great loss because he had
done such valuable service to the country, reading
ancient languages written on the manuscript stones.

“These manuscripts uncovered certain parts of
our history,” said the Deputy Director—General of the
Fine Arts Department, Mr Noom Yoonaidharma.

“However, we have already prepared another official to take over the task of reading ancient language manuscripts,” he said.

Mr Cham Thongkhamwan was born on November 1, 1897 in the Province of Battabong (now in Cambodia) which was part of Thailand during that time.

While he was a novice, he studied Pali and Thai with Orkya Suttantapricha in that province. In 1913 he came to Bangkok and stayed at Wat Molilok for three vassa (years) before he transferred to Wat Maha Dhatu in 1916.

He became a monk in 1917 and passed the examination of Dharma studies in the following year.

In 1921 he left the monkhood and went to live with Professor George Coedes, one of the world's greatest ancient language experts, who sent him to work with the late Prince Damrong Rajanuparp.

Mr Cham worked on Khmer-Thai diaries until 1930 when Professor Coedes returned to France. Prince Damrong assigned Mr Cham to work on the stone manuscripts.

In 1949 he began teaching Khmer language and stone manuscript reading at Chulaloungkorn and Silpakorn universities.

On October 11, 1968 His Majesty the King granted him an Honourary Doctorate Degree of Fine Arts (Archeology) at Silpakorn University.

๑๓๐ The Bangkok Post ฉบับวันที่ 22 มีนาคม 2512

แต่อาจารย์ที่เคารพยิ่ง

อาจารย์เป็นผู้ที่ศรัทธาทุกคนทุกกลุ่มทั้งรักและเคารพ ไม่
เกินความจริงเลยที่พวกเราจะขนานนามท่านว่า "พระ"
เพราะจริยวัตรของท่านเหมาะที่จะได้สมญาเช่นนั้น

เราไม่เคยเห็นอาจารย์หน้าบึ้งตึงหรือโกรธใคร ถึง
จะเห็นตเห็น้อยเพียงใดท่านก็ยังสอนศิษย์ด้วย ใบหน้ายิ้มแย้ม
แจ่มใสตลอดเวลา แม้เวลาจะผ่านไปเป็นสิบ ๆ ปีท่านก็ยัง
คงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงในเรื่องอารมณ์เย็น แจ่มใส
เยือกเย็น ใครเข้าใกล้ก็ไม่วุ่นวายจะเลื่อมใสศรัทธาและ
เคารพทั้งในคุณวุฒิ และคุณลักษณะประจำตัวของท่าน

เราไม่เคยเห็นอาจารย์เบื่อหน่ายต่อความไม่รู้ของศิษย์
อธิบายไปแล้วหยอก ๆ พออีกคนหนึ่งถามคำถามเดียวกัน จะ
โดยไม่รู้หรือไม่ฟังก็ตามที่ ท่านก็อธิบายซ้ำอีก ไม่มทาท
เห็นตเห็น้อย หรือเบื่อหน่ายแม้แต่น้อย

เราไม่เคยเห็นอาจารย์มาสาย ท่านเป็นผู้ไปรอ

เราอยู่ในชั้นเรียนเสียเข้าไป ท่านตรงเวลาและจะไม่ขาด
ชั่วโมงสอน นอกจากบ่นใช้จริง ๆ

เราไม่เคยเห็นอาจารย์ชั้น (เหมือนพวกเรา) อาจารย์
ประจำทางแน่น เดินทางลำบาก ท่านขึ้นรถจากบ้าน
บางลำพู ผ่านสี่เสา มาลงที่บางกระบือ ซึ่งเป็นการนั่งรถ
ขึ้นทาง เพื่อขึ้นรถเมล์สาย 16 ต้นทาง (ขณะนั้นรถเมล์
สาย 16 เริ่มต้นทางที่บางกระบือ) และนั่งจากบางกระบือ
ไปลงด้านหลังของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเพื่อนเล่าให้
ฟังว่าพบท่านตอนจะขึ้นรถเมล์ จึงชวนท่านไปรถส่วนตัวของ
เขา แต่อาจารย์ปฏิเสธอย่างนุ่มนวล ตอบว่า "ขอบคุณ แต่
ถ้าพรุ่งนี้ไม่พบคุณอีกละ ขามันจะเคยตัวเสีย"

เราไม่เคยเห็นอาจารย์ทุกขบวน หรืออาทรกับเรื่อง
ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องใช้ อันเป็นของนอกกาย หรือแม้
แต่ยศศักดิ์ เพราะท่านมีความเป็นอยู่อย่าง "พระ" ในชั้น
ชั้น ปี่ ใหม่พวกเรานี้ตกกันไปกราบขอพร พร้อมทงมีของ
คนละเล็กละน้อยไปฝากท่าน อาจารย์จะแสดงความปลาบ
ปลมอย่างออกหน้าที่เราไปเยี่ยม ท่านทักทายและคุยสนทนา

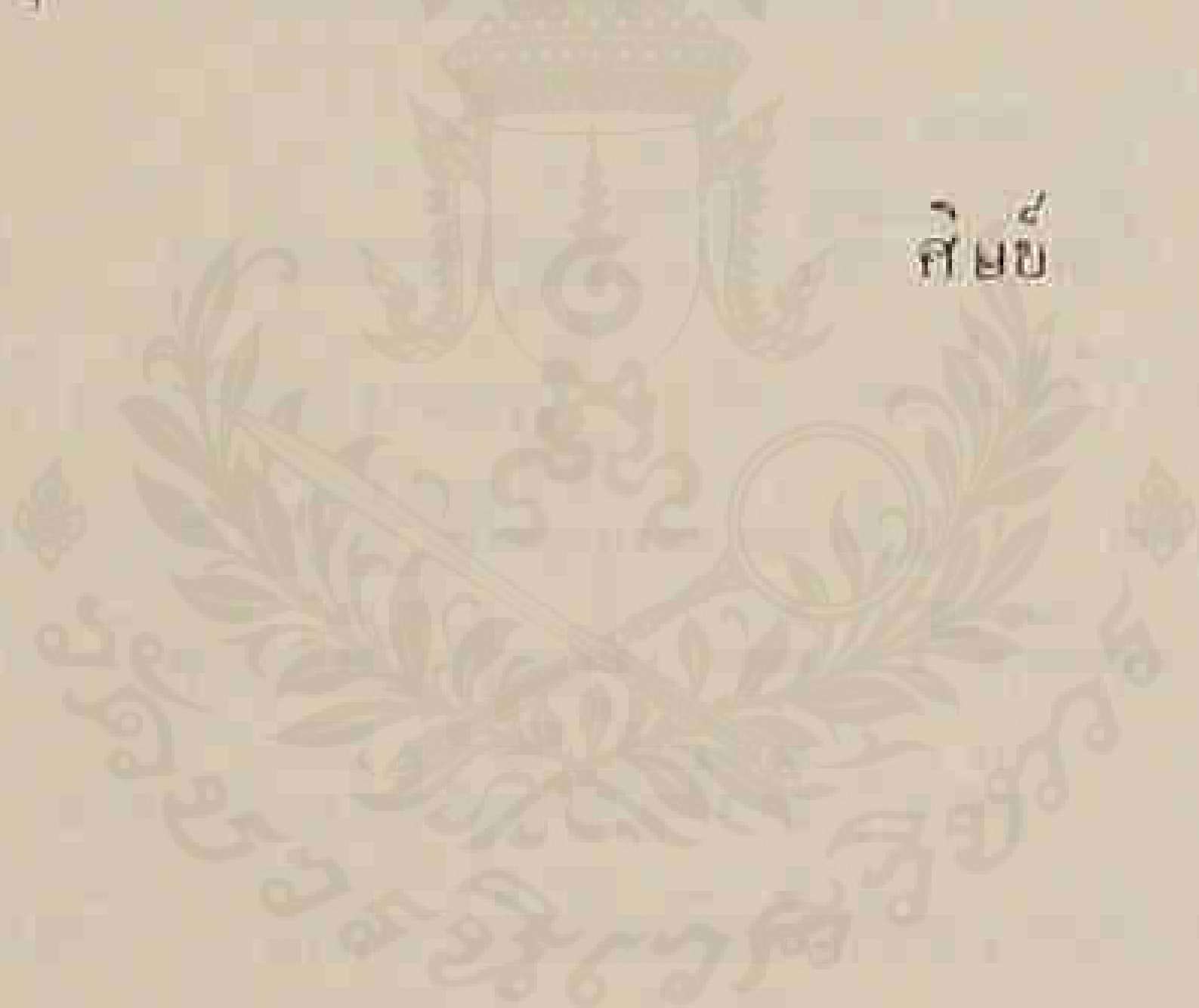
สนามกับเราได้นาน ๆ ถ้ามองเพื่อนคนอื่นที่ทำงานจำได้
ถ้ามองครอบครัว ภาระงาน ดูท่านมีความสุขอย่างแท้จริง
และมักเปรย ๆ ท่านเองหวังตั้งที่เราชอบของไปฝากว่า ท่าน
ดีใจพอแล้วเพียงแต่พวกเราไปเยี่ยม ไม่จำเป็นต้องจับจ่าย
เงินทองโดยไม่จำเป็น

เราไม่เคยได้ยินอาจารย์บ่นว่าเบื่อหน่ายราชการ หรือ
งานสอน ท่านไม่เคยบ่นว่าอายุมากแล้วอยากจะพักผ่อน
เสียที พบท่านที่ไรได้ฟังแต่เล่าว่าม่งานนึ่งงานนึ่งต้องทำอยู่
ต้องไปสอนหลายต่อหลายแห่ง ดูเหมือนท่านไม่เคยคำนึง
ถึงอายุ หรือร่างกายที่ทรุดโทรมตามกาลเวลา ท่านไม่
หวังในตัวเอง แต่หวังงานหวังลูกศิษย์ ท่านรักงาน ทำ
งานด้วยความสนุกตลอดเวลา

เราเคยได้พบได้เยี่ยมกราบขอพรอาจารย์จากท่านเป็น
ทช่นอกชั้นใจทุกปี ได้เห็นท่านเป็นตัวอย่างของ "ครู
แก้ว" ได้ยึดท่านเป็นกำลังใจในการทำงานตลอดมา แต่
นี้ไปเราไม่มีโอกาสเช่นนี้อีกแล้ว อาจารย์จากไปโดยสงบ
ไปสู่สุคติภพ เหลือไว้แต่คุณความดีที่ประทับใจศิษย์ทั้งปวง

เราเศร้าและสุดแสนเสียกาย   เสียตายแทนนสตนกศึกษา
 รุนหลังท ไม้ม โอกาสเป็นศิษย์ของท่าน   และเสียตายแทน
 ชาตไทยที่ศูนย์เสียบุคคลสำคัญไปคนหนึ่ง   ช่งความรู้ของ
 ท่านผู้นั้นนยากยิ่งจะหาผู้ใดมาเทียบเคียงหรือทำงานแทน
 ท่านได้   เราได้แต่กราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสังสกต
 สัทธ   จงดลบันดาลให้อาจารย์ที่เคารพยิ่งประสบความสงบ
 สุขในสขคตภาพชวกรนตรกาลเทอญ

ศิษย์

เสียดาย

หวดคิดไปเมื่อ ๒๐ ปี โน้น ขณะที่ข้าพเจ้ายังเป็น

เด็กและมีโอกาสได้อยู่ร่วมชายคาท่านศาสตราจารย์ ฉันทอง

ศิโรตถ์ ซึ่งข้าพเจ้าเคารพนับถือคุณบิดา เพราะท่าน

ผู้เองที่ ได้ช่วยเหลือเด็กที่ยากจนเกือบจะมิได้รับการศึกษา

ให้ ได้รับการศึกษาต่อ

ปกติท่านมีจิตใจตั้งมั่นอยู่กับการศึกษา รักที่จะ

สนับสนุนให้ผู้อื่นมีความรู้ โดยการถ่ายทอดวิชาให้อย่าง

ไม่หวงแหน แม้แต่ตัวท่านเองก็มิได้ละจากการศึกษาเลย

ท่านจะนอนตักเป็นประจำ คนควา และอ่านตำหรับตำรา

ของท่าน ถ้ายิ่งไม่ตักก็นั่งจะมับตร-ธิดาของท่าน และ

ข้าพเจ้านั่งทำการบ้านตักบดอะไรก็ตามท่าน ถึงแม้ว่าจะ

มีเพียงตะเกียงแสงรับหรือหนังสือสักเล่ม แต่วิทยาทานที่ท่าน

ให้ฉัน ได้สว่างไสวให้ฉันเห็นแสงอันมืด การจากไป

ของท่านถึงแม้จะเป็นการจากไปด้วยอายุขัย แต่ก็เป็นที่น่า

เสียดายอย่างยิ่ง

ภาพฉายพระลกลองบุญคุณของท่านอย่าง

มธุ ลม

ในโอกาสที่ภาพเจ้าขอที่ศส่วนกุศล แต่ตรงวิญ-

ญาณของท่าน ศาสตราจารย์ ดร. ทองคำวรรณ จงไปสู่

สุคติภาพเถิด

จาก

น้อย จันทรานนท์

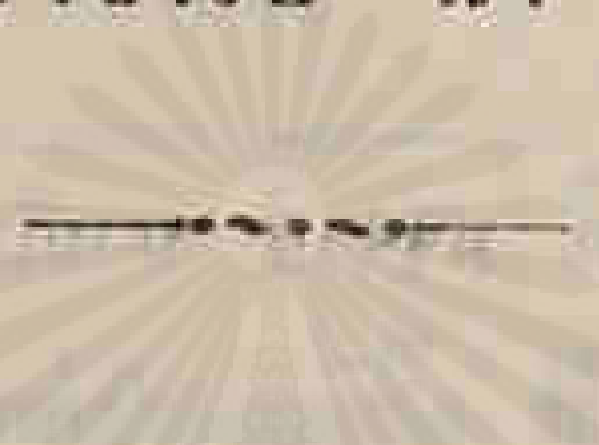

แต่ปู่จะผู้จากไป

ตั้งแต่กอบศักดิ์จากความดี กอบศักดิ์กเห็นปู่จะ ปู่จะ
 เป็นคนรักเด็ก ชอบแจกสิ่งต่างดีเด็ก แจกขนมแก้มเด็ก ๆ
 ใครขอความช่วยเหลือปู่จะก็ให้ความช่วยเหลือทุกคน ปู่จะ
 ไม่เคยแสดงความโกรธพวกล้มเลย เวลาพวกล้มปู่จะก็
 ไม่โกรธ สิ่งใดที่สมทำไม่ตกช่วยตกเตือนสั่งสอน และให้
 อภัยต่อพวกล้ม สมและพ่อแม่ของสมรักปู่จะทุกคน ถ้า
 ปู่จะมวณญาณจริงขอให้ปู่จะไปสู่สวรรค์นะครับ

กอบศักดิ์ อนันตพวงศ์

แต่ท่านศาสตราจารย์ ฉ่ำ ทองคำวรรณ

ท่านศาสตราจารย์ ฉ่ำ ทองคำวรรณ (จ๊ะ) ชิง

ข้าพเจ้าเรียกปู่จ๊ะ เป็นผู้ ได้รับพรสรรค์อันประเสริฐทั้ง

ด้านปัญญาความรู้และความเมตตากรุณา ขงน้อยคนนักที่จะ

ประเสริฐเหมือนท่าน ท่านมีความชำนาญด้านอักษรโบราณ

และนานาชาติ เป็นพ่อพิมพ์ของชาติ ซึ่งลูกศิษย์ผู้

ใต้ออกรความช่วยเหลือจากท่านเป็นไม่ผิดหวัง ปู่จ๊ะเป็น

ผู้ทบทวนเอกสารพระภิกษุและคุณเคยกับท่านเป็นเวลานาน แม้

ท่านจะจากไป แต่ก็จากไปแต่เพียงร่างกายเท่านั้น ขอเสียง

ของท่านยังคงสถิตย์อยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้าชวณรรณศรี

การสนับนุญของท่าน นำความโศกเศร้าอาลัยสู่

ข้าพเจ้าขอให้ดวงวิญญาณแห่งบุญกุศลที่ท่านสร้างไว้จงเป็น

ดวงประทีปพลังบัจจบันนำทางแห่งดวงวิญญาณ ของปู่จ๊ะผู้ประ-

เสวีรัฐ ไปสู่สัมปรายภาพและประสพแต่อิฏฐ์ภูณมนุญผลใน
สุคติสัมปรายภาพทุกประการ สมคังพุทธภาษิตทวา

รพี ชัระติ มจูนัน นามโคตติ น ชัระติ
“รูปนามย่อยบได้ แต่ขอและโคตรไชร บสนสูญหาย”

จาก

วนิดา ตังศรีเจริญ

ใจหาย

ขณะทว่าพเจ้ากำลังเขยนอยู่น ^{๑๒ ๒๐ ๒๓ ๒๕} ข้าพเจ้ารู้สึกใจหาย
 เป็นอย่างมากที่อยู่ ๆ ท่านศาสตราจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ ซึ่ง
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} ข้าพเจ้าเคารพรักศุภศาบงเกิดเกล้า ไต่จาก ไปอย่าง ไม่นาน
^{๒ ๓ ๒ ๓ ๒ ๓ ๒ ๓} กลับมาอีกแล้ว เมื่อสองสามวันก่อนที่ท่านจะจากไป ท่าน
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} ยัง ไต่เรียกข้าพเจ้า ไปทำอะไรต่ออะไรอยู่เลย เช่นเอาไฟ
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} จากตรงโน้นมาไว้ตรงนี้ แลวก ให้จืดเตี๊ยะและอะไรหลาย
 อย่างตามใจท่าน ท่านเป็นคนรักเด็กมาก ท่านคอยสอน
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} วิชาความรู้ ให้แก่ข้าพเจ้าเสมอ เมื่อตอนข้าพเจ้ายังเด็ก
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} ข้าพเจ้าพูดไม่ชัดท่านก็คอยสอนให้ข้าพเจ้าพูดชัดอยู่เสมอ
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} ท่านยัง ไต่บอกกับข้าพเจ้าว่าข้าพเจ้าเป็นลูกของท่าน ๆ ก็ให้
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} ข้าพเจ้าเรียนให้สูงเหมือนอย่างท่าน ซึ่งถึงแม่จะม้วยขราสก็
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} เพียงใด ก็ไม่เคยหยุดยั้งการค้นคว้าหาวิชาเลย ท่าน
^{๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒} ต้องการถ่ายทอดวิชาที่ท่านค้นคว้ามานั้นให้กับทุก ๆ คนได้รู้

จนหมดสิ้น ทุก ๆ อย่างที่ท่านโทษापเจ้า ๆ ก็ไม่เคยล้ม
เลย และยังระลึกรออยู่เสมอ ตั้งนัจงเป็นหน้าใจหายอย่าง
ยิ่งสำหรับชาวพเจ้าที่ท่านต้องจกไป โดยที่ชาวพเจ้า ไม่รู้ตัวเลย

สุดท้ายนชาวพเจ้าก็ขอให้ดวงวิญญาณของท่านศาสตรา
จารย์น้ำ ทองคำวรรณ จงไปสู่สวรรค์อันสงบสุขด้วย
เทอญ

จาก
ป๋ายดา

แต่จีระผู้ประเสริฐ

ศาสตราจารย์ ฉ่ำ ทองคำวรรณ เป็นผู้หนึ่งที่บำรุง
 ให้ชาติเจริญ เป็นผู้ทชชาติต้องการ ท่านสามารถแปล
 ภาษต่าง ๆ ให้เป็นภาษาไทยได้ โดยชำนาญ ได้รับพร
 สวรรคอันประเสริฐสุดคือสมองซึ่งน้อยคนนักที่จะได้รับ ข้าพ
 เจากเป็นผู้หนึ่งที่คุ้นเคยกับท่านเป็นเวลานานท่านเป็นบุคคล
 ที่เยือกเย็นสุขุม และโอบอ้อมอารีต่อทุกคน

การสูญเสียจะสู่อารินนาความอาตุร มาสู่ข้าพเจ้ามาก
 ปู่จะประเสริฐทั้งด้านปัญญาความรู้ ประกอบด้วยพรหม
 วิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ถึงแม้
 ว่าการจากไปของปู่จะ จะเป็นการจากไปแต่เพียงร่างกาย
 และวิญญาณ แต่ชื่อเสียงนั้นเล่ายังคงสถิตย์อยู่ในโลก ใน
 ความทรงจำของข้าพเจ้าและทุก ๆ คนที่รู้จักคุ้นเคยกับท่าน

ศาสตราจารย์ ญา ทองคำวรรณ ผู้ชำนาญงานในด้านอักษร
โบราณและภาษาต่างประเทศชวกาลนาน

๒ ๒๔ ๘ ๒๗๒
ข้าพเจ้าซึ่งเป็นผู้ทรกและเคารพท่านมากคนหนึ่ง ขอ

กราบร่าลกดวยความมออลยต่อวณญาณของท่าน ขอให้ท่าน
จงไปสู่สุขคติภาพเทอญ.

จาก

รุ่งเรือง

การสูญ^๕สรูปและนามของท่านอาจารย์ ^๖ฉ่ำ ทองคำ
 วรรณ ^๗ได้นำความวิปโยคมาสู่บุตรธิดา ^๘ญาติ ^๙มิตร ^{๑๐}ศิษยา
 นุศิษย์^{๑๑}ทั้งหลาย ^{๑๒}ทุกคนอยาก^{๑๓}ให้ท่านอยู่ ^{๑๔}อยู่ต่อไปแต่ใคร
 ทึกคิดว่า^{๑๕}การอยู่ของท่าน ^{๑๖}อยู่อย่างสุขสบาย ^{๑๗}หรืออยู่อย่าง
 เปรอหน่าย ^{๑๘}ต้องตรากตรำทำงาน^{๑๙}ถ่ายเทวิชา^{๒๐}โดยมิได้พักผ่อน
 กินแต่^{๒๑}อุคมคตอันสูงส่ง ^{๒๒}ข้าพเจ้าเชื่อว่า ^{๒๓}เมื่อท่านอยู่^{๒๔}โลก^{๒๕}รู้
 จัก^{๒๖}ท่านน้อย^{๒๗}เกินไป ^{๒๘}เมื่อท่าน^{๒๙}อำลา^{๓๐}จากโลก^{๓๑}ไปแล้ว^{๓๒}นั้น^{๓๓}
 โลก^{๓๔}จึง^{๓๕}รู้จัก^{๓๖}ท่าน^{๓๗}มากกว่า^{๓๘}ร่อย^{๓๙}เท่า ^{๔๐}รางวัล^{๔๑}ผลงาน^{๔๒}ที่ท่าน^{๔๓}ไต่^{๔๔}รับ
 เพียง^{๔๕}พอ^{๔๖}สม^{๔๗}ค่า^{๔๘}แล้ว^{๔๙}หรือ ^{๕๐}อยาก^{๕๑}ให้^{๕๒}ท่าน^{๕๓}อยู่^{๕๔}เพื่อ^{๕๕}อะไร^{๕๖} ? ^{๕๗}ข้าพ
 คิด^{๕๘}ว่า^{๕๙}คน^{๖๐}คน^{๖๑}มว^{๖๒}ชา ^{๖๓}สูญ^{๖๔}สรูป^{๖๕}ข^{๖๖}ว^{๖๗}ต^{๖๘}อย่าง^{๖๙}ไร^{๗๐}ที่^{๗๑}ไ^{๗๒}ไหน^{๗๓}ไม่^{๗๔}สำ^{๗๕}คัญ^{๗๖} สำ^{๗๗}คัญ
 เมื่อ^{๗๘}กาล^{๗๙}ลง^{๘๐}ม^{๘๑}ข^{๘๒}ว^{๘๓}ต^{๘๔}อยู่^{๘๕}เท่า^{๘๖}น^{๘๗}หาก^{๘๘}ม^{๘๙}ข^{๙๐}ว^{๙๑}ต^{๙๒}อยู่ ^{๙๓}จะ^{๙๔}อยู่^{๙๕}ได้^{๙๖}อย่าง^{๙๗}ไร
 ข้าพ^{๙๘}เจ้า^{๙๙}เช^{๑๐๐}อ^{๑๐๑}ว่า ^{๑๐๒}ส^{๑๐๓}ว^{๑๐๔}ร^{๑๐๕}ร^{๑๐๖}ค^{๑๐๗} ^{๑๐๘}ไ^{๑๐๙}ต^{๑๑๐}ร^{๑๑๑}บ^{๑๑๒}ว^{๑๑๓}ณ^{๑๑๔}ญ^{๑๑๕}า^{๑๑๖}ณ^{๑๑๗}
^{๑๑๘}ฉ่ำ ^{๑๑๙}ไป^{๑๒๐}แล้ว ^{๑๒๑}ให้^{๑๒๒}อยู่^{๑๒๓}อย่าง^{๑๒๔}สุข^{๑๒๕}ค^{๑๒๖}ติ^{๑๒๗}ใน^{๑๒๘}ภ^{๑๒๙}พ^{๑๓๐}ส^{๑๓๑}ว^{๑๓๒}ร^{๑๓๓}ร^{๑๓๔}ค^{๑๓๕}

สัมชั ทัพบโยสถ

เหมือนอาทิตย์ลับโลก

เมื่อได้รับข่าวว่าท่านศาสตราจารย์ ฉั่ว ทองคำวรรณ
ได้ลงอนิจกรรมไป โดยมี ได้คาดฝันตื้นรู้ สักว่าได้ขาดร่มโพธิ
ร่มไทรลงไป ในบัดนั้น ในชีวิตของดิฉันไม่เคยเสร้าง
ใจเท่าในครั้งน มฤตยูราชช่างไม่มีความกรุณาปราณีแก่
กุลบุตรกุลธิดาที่กำลังศึกษาวิชาของท่านยังไม่สำเร็จอยู่อีก
มาก ท่านควรกรุณาให้ท่านศาสตราจารย์ ฉั่ว มีชีวิตยัง
ยืนต่อไปอีกเพื่อทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ แต่ไม่มีใคร
ในโลกนี้จะหลีกเลี่ยงหนีความตายไปได้ท่านได้จากพวกเราไป
อย่างไม่มีวันกลับท่ามกลางความรักและความอาลัย อย่าง
สุดซึ้งของบรรดาญาติมิตร และสหายขอให้วิญญาณของท่าน
จงไปสู่สุคติเถิด

จากญาติที่เคารพท่านดูจบิตา

กุมใจในตัวพ่อ

บัดนี้คุณพ่ออันเป็นที่เคารพรักของลูก ได้จากลูก ไป
แล้วอย่างไม่วอนกลับ แม้วาลูกจะได้พยายามนำกฎแห่งกรรม
มาหักห้ามใจ ก็คงคล้ายเศร้า ไปไม่นาน ภาพในอดีต
อันประทับใจจะติดตามลูกไปทุกหนทุกแห่ง ทำให้ลูกคิด
ถึงตอนที่ลูกเริ่มเรียนหนังสือ ลูกเป็นคนกลัวครู กลัวโรงเรียน
เรียนหนังสือเป็นเวลานานยกยออ่านไม่ออก คุณพ่อต้องลง
มือสอนเอง แต่งตำราเอง เป็นเพลงกม เป็นกลอนกม
ตามแต่จะคิดได้ ตั้งแต่นั้นลูกก็เริ่มแตกฉาน อ่านหนังสือ
ออกและมีความเชื่อมั่นในตัวเอง พ่อลูกอยู่ประถมปีที่ ๓
คุณพ่อก็เริ่มสอนภาษาอังกฤษให้แก่ลูก พ่อโตอีกหน่อย
ก็สอนภาษาเขมรและฝรั่งเศสให้ตามลำดับ ลูกเคยจำได้ว่า
วันหนึ่งวัดข้างบ้านมีงานเพื่อน ๆ เขาแต่งตัวสวย ๆ ไปเที่ยว
งานกัน ส่วนลูกต้องนั่งแปลหนังสือกับคุณพ่อ มันช่าง
ทรมานจิตใจลูกเหลือเกิน ลูกกราบขออภัยคุณพ่อด้วยทศครั้ง

นนลูกโกรธ และหาว่าคุณพ่อข้างเป็นคนที่โหดร้ายที่ไม่ยอม
 พาลูกไปเที่ยว มาบอกคุณครูที่โรงเรียนแล้วว่า ความรู้ต่าง ๆ
 ที่คุณพ่อประสิทธิ์ประสาทให้แก่ลูกตลอดจนความเข้มงวดกวด
 ขันในการอบรมสั่งสอน กลายเป็นบันไดให้ลูกได้ไต่ขึ้นไป
 จนถึงขั้นปริญญา และทำให้ลูกเข้าใจถึงจิตใจอันประกอบ
 ความสันโดษ และความพากเพียร ของคุณพ่อที่สุ
 ย่อมอุทิศเพื่อการศึกษาคนกว่า และเพื่องานอย่างสุดชีวิต
 จิตใจ โดยมีไต่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก ความลำบาก
 ตลอดจนความสุขส่วนตัวเลยสักนิด แม้แต่เวลาที่บ๊วยอยู่ใคร
 ติดยตามตามศัพทแสงต่าง ๆ ท่านก็ยกมืออธิบายให้จนแจ่ม
 แจ่ม คุณพ่อเคยบอกว่า “พ่อจนแต่ทรัพย์ แต่ไม่จนลูก
 ศิษย์”

คุณพ่อจากลูกไปอย่างรวดเร็ว กระทั่งหันหน้าลูกไม่
 อยากจะคิดว่ามันเป็นความจริง มันข้างเป็นความจริงที่โหด
 เข้มทารุณเหลือที่จะกล่าว นับตั้งแต่นั้นไป ลูกคงจะมีแต่
 ความว่าเหว และความอาลัยรักที่ขาดมั่งขวัญแห่งชีวิตของ
 ลูก ลูกจะตั้งหน้าສະສມแต่คุณความดีของคุณพ่อ ลูกภูมิใจ

อย่างที่สุดที่ ไต่เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อ ถ้าลูกมีบุญขอให้
 ลูกไต่เกิดเป็นลูกของคุณพ่อทุกชาติไป หากบุญลูกน้อยก็
 ขอให้ลูกจงไต่บรมรดกอนลาจากคุณพ่อ นนาคอ "ความ
 เป็นผู้มณาใจเมตตากรุณา มีความเพียร และความสันโดษ"
 ขอให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อจงไปสู่สุคติ พ้นจาก
 มวลทุกข์ทั้งปวงเทอญ.

"ลูกหญิง"

แต่พ่อของลูก

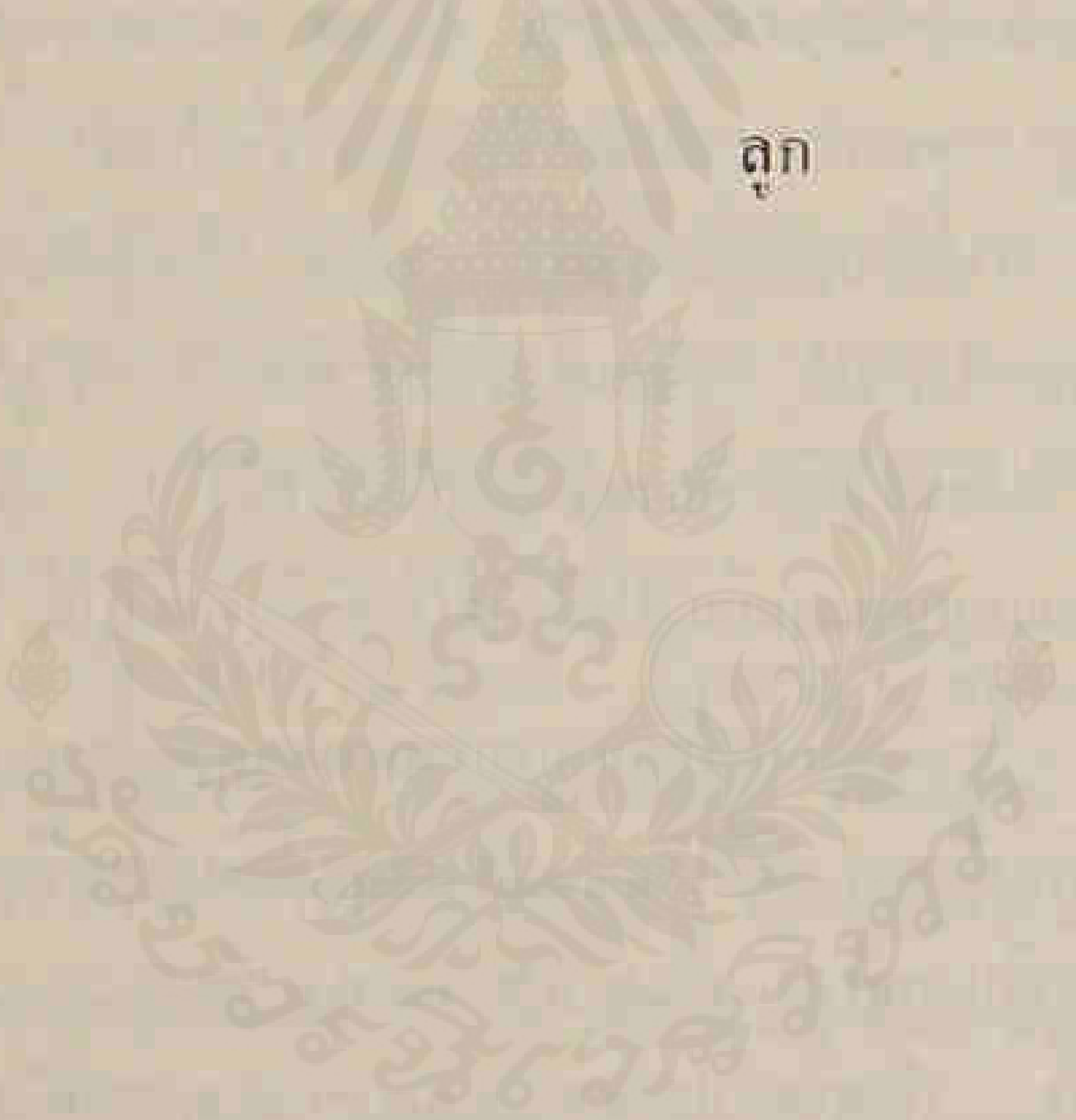
ไม่มีความสูญเสียใจใด ๆ จะเปรียบได้กับความสูญเสีย
ของลูกในครั้งนี เพราะลูกได้สูญเสียพระของลูกไปอย่างไม่
มีวันกลับ ลูก ๆ ได้แต่ระลึกถึง ความรัก ความทนุถนอม
ความอบอุ่น และความเมตตาปราณที่ลูกเคยได้รับจากพ่อ
ซึ่งนับแต่ต้นเป็นต้นไปจะเหลือเพียง ความ ทรงจำในจิตใจ ของ
ลูกอย่างไม่มวนลมเลื่อน

เมื่อพ่อมีชีวิตอยู่ พ่อได้ทำหน้าที่ทั้งพ่อและแม่ ใน
ขณะเดียวกัน พ่อให้ทั้งคำอบรมสั่งสอน และเป็นกำลัง
ใจแก่ลูกทั้งในด้านการศึกษาและการทำงาน พระคุณของพ่อ
มีท่วมท้นสุดที่ลูก ๆ จะทดแทนได้หมดสิ้น พ่อเป็นผู้นำ
ชีวิตของลูกให้พ้นอุปสรรคโดยตลอดรอดฝั่ง แม้ว่าจะ
โดนมรสุมชีวิตปะทะอย่างรุนแรงเพียงใดก็ตามพ่อก็ไม่เคย
หวาดหวน ทงนเพราะพ่อมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะ
อำนวยความสะดวกแก่ลูกทุก ๆ คน จนพ่อไม่เคยคิดถึง ความ
สุขส่วนตัวของพ่อเลยแม้แต่น้อย และเมื่อญาติมิตรเฝ้าตรือน

พ่อก็คอยให้ความช่วยเหลืออยู่เนือง ๆ ด้วยเหตุนี้พ่อจึงเป็นที่
รักใคร่ขอบถของบรรดาผู้ที่คุณเคย

ด้วยอำนาจแห่งคุณความดีตลอดจน บุญกุศลทั้งหลาย
ที่พ่อได้เคยกระทำสะสมไว้ทั้งในชาตินี้และชาติปางก่อน จึง
กลบบันดาลให้พ่อที่รักของลูก จึงไปสู่สุคติ ณ สัมปรายภพเทอญ

ลูก

อาจารย์ น้า ทองคำวรรณ

ช่วยราชการ

กรณีพิพาทระหว่างไทย กับ อินโดจีน - ฝรั่งเศส

ก่อนอื่น จะขอเล่าถึงเรื่องซึ่งเป็นเหตุให้ ไทยขอปรับ
ปรุงเขตแดนกับรัฐบาลอินโดจีน ฝรั่งเศส จนเกิดกรณีพิพาท
กันขึ้น กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งในเวลานั้นเรียกว่า กรม
โฆษณาการต้องการผู้มีความรู้ภาษาเขมร จึงยืมตัวอาจารย์
น้า ทองคำวรรณ จากกรมศิลปากรมาช่วยราชการในหมวด
กระจายเสียงภาคพิเศษภาษาเขมรด้วยคนหนึ่ง จนได้รับ
มอบดินแดนบางส่วนคืนเสร็จแล้วจึงส่งตัวคนดังกล่าวไป

ชาติฝรั่งเศสนั้นมีความมุ่งหมายจะครอบครองแหลม
อินโดจีนทั้งหมด เมื่อได้ญวนและเขมรแล้วจึงหันมาขบขับ
ไทยเอาดินแดนไป ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๑๐ ถึง ๒๔๕๙ รวม
๕ ครั้ง เป็นเนื้อที่ประมาณ ๔๖๗,๕๐๐ ตารางกิโลเมตร
เกือบเท่าดินแดนประเทศไทยที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน (๕๑๓,
๔๔๗ ตารางกิโลเมตร) โดยเฉพาะดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง

คือจังหวัดคลานข้าง (ตรงข้ามกับพระนครหลวงพระบาง)
กับนครจัมปาศักดิ์ (ตรงข้ามกับปากเซ) เนื้อที่ประมาณ
๖๒,๕๐๐ ตารางกิโลเมตร และจังหวัดเสียมราบ กับจังหวัด
พระตะบองในเขตเขมร) อีกประมาณ ๕๑,๐๐๐ ตาราง-
กิโลเมตร

ราว พ.ศ. ๒๔๘๓ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไทย
ขอปรับปรุงเขตแดนบางส่วนทางพรมแดนลาว และพรมแดน
เขมรกับรัฐบาลฝรั่งเศส ยังไม่เป็นที่ตกลงกันก็เกิดสงคราม
ระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมัน ฝรั่งเศสพ่ายแพ้แก่กองทัพ
เยอรมัน ถูกยึดครองทั้งประเทศ ต้องย้ายรัฐบาลไปตั้งอยู่ที่
เมืองวชชวคราว การเจรจาจึงค้างมา

รัฐบาลไทยในเวลานั้น มีจอมพล ป. พิบูลสงคราม
เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ส่งพลโทประยูร ภมรมนตรี รัฐ-
มนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นทูตพิเศษไปเจรจา
กับฮิตเลอร์ผู้นำเยอรมัน เพื่อขอเจรจาเรื่องดินแดนบางส่วน
กับรัฐบาลอินโดจีน - ฝรั่งเศสต่อไปอีก เมื่อรัฐบาลเยอรมัน
ไม่ขัดข้องแล้ว ไทยจึงขอปรับปรุงพรมแดนกับรัฐบาลอินโดจีน
ฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่ง แต่รัฐบาลอินโดจีน - ฝรั่งเศสไม่ยอมเจรจา

ภาษาไทยในตอนบ่าย นำมาแปลและอ่านในตอนเย็น โดย
 ปกติอาจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ เป็นผู้แปล นายเยาว์
 ลิมปินนท์ แปลบ้าง อ่านบ้าง นายลัด อภัยวงศ์ อ่าน
 พระพิเศษพาณิชย์ เขียนและอ่านบทความเป็นบางครั้ง ส่วน
 ข้าพเจ้าเป็นผู้เลือกข่าว ตรวจและทานในขณะอ่านเฉพาะ
 ภาษาเขมรและภาษาลาว

โดยที่การกระจายเสียงภาคพิเศษนี้ จำกัดเวลาเพียง
 วันละ ๓๐ นาที จะขาดเกินไม่ได้ จึงต้องจัดทำบทความและข่าว
 ให้อ่านได้พอต่อเวลา ถ้าเรื่องไม่พอ ก็ต้องใช้เพลงช่วยยืตเวลา
 ให้จดกับการกระจายเสียงธรรมดา อาจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ
 ได้แปลเนื้อเพลงปลุกใจของ หลวงวิจิตรวาทการหลายเพลง
 ร้อยกรองเป็นภาษาเขมร เช่นเพลงขวัญขวัญ ชงมเนอรอง
 ว่า “ขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญเอ๋ย มาสู้องค์เอ๋ย ฯลฯ” ก็แปลงเป็น
 ภาษาเขมรว่า “ปรอลงเจ้าเอ๋ย ปรอลงเอ๋ย มอกกนองค์เอ๋ย ฯลฯ”
 โดยใช้ถ้อยคำทำนองภาษาไทยกับภาษาเขมร ให้สอดคล้อง
 ต่อกัน อาจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณได้ฝากหัตถุตราวข้อสุพรรณา
 ช่วงกำลังเรียนอยู่ในชั้นปรัม หรือมัธยมต้นให้ร้องเพลงนั้น ๆ

ในรายการภาคพิเศษภาษาเขมร ซึ่งทำให้การกระจายเสียง
ภาคพิเศษมีขวัตชวาทน และปรากฏว่าเป็นที่นิยมชมชอบ
ของผู้ฟังทั่วไป

เฉพาะอาจารย์ฉ้า ทองคำวรรณ เป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การอ่าน และแปลอักษรจารึกโบราณคนเดียวในกรมศิลปากร
ไม่มีคนอื่นแทน ฉะนั้นในตอนเช้า จึงต้องทำงานที่หอสมุด
แห่งชาติ ตอนบ่ายจึงมาทำงานที่กรมประชาสัมพันธ์ ถ้ามี
งานเร่งด่วนที่ทำในตอนเช้า ไม่เสร็จก็นำมาทำที่กรมประชา-
สัมพันธ์ในตอนบ่าย

การทำสงครามกับอินโดจีน—ฝรั่งเศสยุติลง โดย
ฝรั่งเศสยอมคืนดินแดนบางส่วนให้ คือคืนแดนฝั่งขวาแม่น้ำ
โขงตรงข้ามกับนครหลวงพระบาง และนครจำปาศักดิ์ ใน
เขตลาว กับคืนแดนส่วนหนึ่งในจังหวัดเสียมราบ และ
จังหวัดพระตะบอง ในเขตเขมร ตามความประนีประนอม
ของญี่ปุ่น ก็เป็นเพียงการหยุดรบทางทหาร ส่วนการ
โฆษณาที่พวกเราทำอยู่ ยังคงทำกันต่อไป จนรับมอบคืนแดน
ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

อนึ่ง นอกจากการกระจายเสียงภาคพิเศษแล้ว พวก
เรายังต้องผลัดกันรับฟัง และจับบันทึกข่าวของสถานวิทยุ
กระจายเสียงเวียงจันทน์ พนมเปญ และไซ่ง่อน ทุกวันตาม
เวลาที่เขาส่งกระจายเสียงเสนอต่อกรมประชาสัมพันธ์ด้วย

ในการจะรับมอบต้นแค้นในเขตเขมรมาปกครองนั้น
ชาวพนมเมืองพูดภาษาเขมร ส่วนข้าราชการไทยที่จะเข้าไป
ปกครองไม่รู้ภาษาของชาวบ้านชาวเมือง ย่อมลำบาก เพราะ
ฉะนั้น พวกเราจึงเรียบเรียงหนังสือคู่มือสนทนาภาษาเขมร
ขึ้นฉบับหนึ่ง กว่า ๔๐ หน้าพิมพ์ดีด พิมพ์ดีดสำเนาเข้าเล่ม
สำหรับนำไปแจกแก่ข้าราชการไทย ทั้งพ่อเรือนทหารและ
ตำรวจที่เข้าไปอยู่ประจำ ในวันรับมอบต้นแค้น

นอกจากนี้ยังได้พิมพ์แผนที่ภูมิประเทศ บอกชื่อถนน
หนทาง วัดวาอาราม สถานที่ราชการ แม่น้ำลำคลอง
ตลอดถึงสถานที่ที่ถูกระเบิดทำลายในระหว่างรบกัน เพื่อ
ความสะดวกแก่ข้าราชการไทยที่เข้าไปอยู่ในที่นั้นๆ ด้วย

ในวันรับมอบต้นแค้นท่านเสียมราบ — พระตะบองนั้น
ข้าพเจ้ากับนายลัด อภัยวงศ์ ได้ร่วมไป ในขบวนรับมอบนั้น

ด้วย ส่วนอาจารย์ฉีก ทองคำวรรณกับพวก คงทำการกระจายเสียงอยู่ในกรุงเทพฯ ฯ ครั้นรับมอบคืนแดนเสร็จเรียบร้อยแล้ว การกระจายเสียงภาคพิเศษก็ยุติ พวกเราก็แยกย้ายกลับไปรับราชการ ในหน้าที่เดิม

ภายหลัง กรมประชาสัมพันธ์ ได้ตั้งสถานวิทยุกระจายเสียงบนทิวังหวัดพระตะบอง สำหรับส่งกระจายเสียงเป็นภาษาเขมรโดยเฉพาะ ดูเหมือนนายลัด อภัยวงศ์ ซึ่งยืมตัวมาจากกระทรวงเศรษฐการในครั้งนั้น ได้ไปประจำอยู่ที่นั่น จนกระทั่งส่งมอบคืนแดนคืนแก่ฝรั่งเศสไป และออกประกอบอาชีพอยู่ที่จังหวัดพระตะบอง

เมื่อกรมประชาสัมพันธ์ ได้เริ่มกระจายเสียงเป็นภาษาเขมรขึ้นอีก เมื่อ ๓-๔ มีนาคม ได้มอบให้นายเยาว์ ลิมปนนันท์ (ข้าราชการบ้านาญ) เป็นผู้ควบคุมดำเนินการกระจายเสียงภาษาเขมร ทางสถานวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๗.๐๐ น. ทุกวัน ตราบจนทุกวันนี้

จะอย่างไรก็ตาม อาจารย์น้ำ ทองคำวรรณ ได้

ประกอบคุณงามความดีเด่นมาจนตลอดชีวิต ฉะนั้นคุณงาม

ความดีนั้น ก็ตอบสนอง ตามที่ปรากฏอยู่ในเกียรติประวัติ

นั้นแล้วทุกประการ ไม่จำเป็นต้องนำมากล่าวในที่นี้อีก

ทองสับ สุภะมวัก

เพลงพุทธคุณคุ้มไทย

ของ หลวงวิจิตรวาทการ

ดัดแปลงเป็นภาษาเขมร โดยนายฉ่ำ ทองคำวรรณ

โสม^๑ ปัด^๒ เทษะ^๓ กุน^๔ ครอบ^๕ กรวง^๖ ู้^๗ ัจ^๘ ัจ^๙ ัง^{๑๐} ไทย

เจ^{๑๑} ย^{๑๒} ต^{๑๓} ทร^{๑๔} ว^{๑๕} ทร^{๑๖} ว^{๑๗} เจ^{๑๘} ย^{๑๙} ก^{๒๐} ็^{๒๑} ็^{๒๒} ็^{๒๓} ็^{๒๔} ็^{๒๕} ็^{๒๖} ็^{๒๗} ็^{๒๘} ็^{๒๙} ็^{๓๐} ็^{๓๑} ็^{๓๒} ็^{๓๓} ็^{๓๔} ็^{๓๕} ็^{๓๖} ็^{๓๗} ็^{๓๘} ็^{๓๙} ็^{๔๐}

วน^{๔๑} บ^{๔๒} อ^{๔๓} อย^{๔๔} ็^{๔๕} ็^{๔๖} ็^{๔๗} ็^{๔๘} ็^{๔๙} ็^{๕๐} ็^{๕๑} ็^{๕๒} ็^{๕๓} ็^{๕๔} ็^{๕๕} ็^{๕๖} ็^{๕๗} ็^{๕๘} ็^{๕๙} ็^{๖๐}

โสม^{๖๑} ็^{๖๒} ็^{๖๓} ็^{๖๔} ็^{๖๕} ็^{๖๖} ็^{๖๗} ็^{๖๘} ็^{๖๙} ็^{๗๐} ็^{๗๑} ็^{๗๒} ็^{๗๓} ็^{๗๔} ็^{๗๕} ็^{๗๖} ็^{๗๗} ็^{๗๘} ็^{๗๙} ็^{๘๐}

ถ^{๘๑} ก^{๘๒} ็^{๘๓} ็^{๘๔} ็^{๘๕} ็^{๘๖} ็^{๘๗} ็^{๘๘} ็^{๘๙} ็^{๙๐} ็^{๙๑} ็^{๙๒} ็^{๙๓} ็^{๙๔} ็^{๙๕} ็^{๙๖} ็^{๙๗} ็^{๙๘} ็^{๙๙} ็^{๑๐๐}

เก^{๑๐๑} ็^{๑๐๒} ็^{๑๐๓} ็^{๑๐๔} ็^{๑๐๕} ็^{๑๐๖} ็^{๑๐๗} ็^{๑๐๘} ็^{๑๐๙} ็^{๑๑๐} ็^{๑๑๑} ็^{๑๑๒} ็^{๑๑๓} ็^{๑๑๔} ็^{๑๑๕} ็^{๑๑๖} ็^{๑๑๗} ็^{๑๑๘} ็^{๑๑๙} ็^{๑๒๐}

เพลงร่ำอภัย

ของ นายฉ่ำ ทองคำวรรณ

ดัดแปลงทำนองเพลง “ความรักอันใด”

ของ หลวงวิจิตรวาทการ

ร่ำลุ่ม^๔ลุ่ม^๕ทอ^๕คยศ^๕ว^๕ส^๕เจ^๕ย^๕เม^๕ต^๕จ^๕เก^๕ต^๕ยอัน^๖ว^๖าร^๖ม^๖อัน^๖ใดแม้^๗จะ^๗เป็น^๗อย่าง^๗ไร^๗ก็^๗ดีโพ^๘้อ^๘เม^๘ียน^๘แ^๘ปร^๘มา^๘นไ^๘ด้^๘จ^๘ม^๘ล^๘ุ^๘บ^๘ป^๘ริ^๘ย^๘ป^๘ริ^๘กยัง^๙มี^๙แ^๙ปร^๙ไ^๙้เช่น^๙ร^๙่ม^๙ไ^๙พร^๙พ^๙ฤ^๙ก^๙ษดู^{๑๐}ก^{๑๐}เท^{๑๐}ก^{๑๐}ร^{๑๐}โ^{๑๐}ห^{๑๐}ร^{๑๐}า^{๑๐}นอา^{๑๐}จ^{๑๐}เม^{๑๐}ียน^{๑๐}แ^{๑๐}ปร^{๑๐}บ^{๑๐}า^{๑๐}น^{๑๐}ไ^{๑๐}้ห^{๑๑}ร^{๑๑}อ^{๑๑}ต^{๑๑}ก^{๑๑}ร^{๑๑}ะ^{๑๑}โ^{๑๑}ห^{๑๑}ร^{๑๑}า^{๑๑}นอา^{๑๑}จ^{๑๑}มี^{๑๑}แ^{๑๑}ปร^{๑๑}ไ^{๑๑}้ค^{๑๒}ุ^{๑๒}น^{๑๒}ง^{๑๒}ก^{๑๒}า^{๑๒}ล^{๑๒}ม^{๑๒}ว^{๑๒}ย^{๑๒}เก^{๑๒}ร^{๑๒}ยใ^{๑๓}น^{๑๓}ก^{๑๓}า^{๑๓}ล^{๑๓}ข^{๑๓}า^{๑๓}ง^{๑๓}ค^{๑๓}ร^{๑๓}งแ^{๑๔}ต^{๑๔}ม^{๑๔}ล^{๑๔}ุ^{๑๔}บ^{๑๔}ด^{๑๔}ี^{๑๔}ว^{๑๔}ง^{๑๔}ไ^{๑๔}ท^{๑๔}ยม^{๑๔}ล^{๑๔}ุ^{๑๔}บ^{๑๔}แ^{๑๔}ส^{๑๔}น^{๑๔}ส^{๑๔}ั^{๑๔}บ^{๑๔}ข^{๑๔}า^{๑๔}ยแ^{๑๕}ต^{๑๕}่^{๑๕}ร^{๑๕}่ม^{๑๕}อ^{๑๕}ง^{๑๕}ไ^{๑๕}ท^{๑๕}ยร^{๑๕}่ม^{๑๕}แ^{๑๕}ส^{๑๕}น^{๑๕}ส^{๑๕}บ^{๑๕}า^{๑๕}ย

๖ ๘ ๖
เลอะสุมลุมเนิง ๆ
ยิ่งกว่าธมมานา

๘ ๖ ๘
บ้องเกิดเกิดยชก
บ้งเกิดความสุข

๖ ๘ ๘ ๖
นเรยะสตุ กกรุชเกกรุช
นราศทุกขทุกตรา

๘ ๘ ๖ ๘
เตบตบนส้อมเกียร
เพราะบุญสมภาร

๖ ๖ ๖ ๖
ปรอเจียรปไทย
ประชารปไทย

๖ ๖ ๖ ๖
โต้ง ฉะโนะสปกแข็ง
เพราะฉะนนพวกเรา

๖ ๖ ๖ ๖
ปรอญันโกกรักเสิง
รบตูกบน

๖ ๖ ๖ ๖
จวยกองเทอบไทย
ชวยกองทัพไทย

๖ ๖ ๖ ๖
จับบุมังคเรยะเจียต
จับสัตรูทราชาตี

๖ ๖ ๖ ๖
เยยบไมยคออขบูลย์
แล้วพามาตีให้ตาย

๖ ๖ ๖ ๖
ไม้กรวมนิงไทย
มาร้อมมกับไทย

๖ ๖ ๖ ๖
โต้งกาลบเต็ม
เหมอนอย่างเต็ม

คำนำ

บทสนทนาภาษาเขมรพร้อมด้วยคำศัพท์หมวดต่าง ๆ
เทียบไทยเรียงเรียงจากคำสอนส่วนหนึ่ง ของอาจารย์ฉวี
ทองคำวรรณ สำหรับท่านที่สนใจในภาษาเขมร แต่มีพิน
ความรู้น้อยหรือไม่มีพินมาเลย เพื่อจะได้จาไว้หัดพูดพอ
แก่ขบหรือแก่เหงาเมื่อท่านมี โอกาสไปเที่ยวขายแดน หรือพบ
ปะกับชาวเขมร ประโยชน์อันเล็กน้อยที่พึงจะบังเกิดแก่ท่าน
ผู้อ่านขออภัยแต่อาจารย์ฉวี ทองคำวรรณ บิดาบังเกิดเกล้า
ของข้าพเจ้าผู้ลงมือไปแล้ว

หากมีข้อบกพร่อง ข้าพเจ้าขออภัยด้วย

สุวรรณา ตระมาศ

ศัพท์คำนี้ = ไม้ช. เตียบจาย

ศัพท์คำนี้ = ไม้ช. เตียบจาย

สนทนากาษาเขมร

รวบรวมโดย สุวรรณ ตรีมาศ

ไทย

เขมร

๑. ^{๑ ๓} ศัพท์	^{๑ ๔} ไม้ช. เตียบจาย
๒. ^{๓ ๓} คุณสบายดีหรือ	^{๓ ๓} เนยสะสกสบายเจยเต
๓. ^{๑ ๓} ฉันสบายดี ขอขอบคุณ	^{๑ ๓} คุณหมบักซ่มบาย ออกุณ
๔. ^{๑ ๓ ๓} คุณพักที่ไหน	^{๓ ๓} เนยสะซนบกแอนา
๕. ^{๑ ๑ ๓ ๓} ฉันพักที่โรงแรม...	^{๑ ๓} คุณหมบักแอซนทาเกย...
๖. ^{๑ ๓} ขอโทษ คุณชื่ออะไร	^{๑ ๓ ๓ ๓ +} ซมโตะเนยสะซมะวะเอย
๗. ^{๑ ๓} ฉันชื่อ	^๓ คุณหมบักมะวะ... ^{๓ ๓ ๓ ๓} หมบักมะวะ
๘. ^{๓ ๓} คุณอายุกี่ปี	^๓ เนยสะอายุปนมานซนน้ำ
๙. ^{๑ ๓} ฉันมีอายุ ๒๐ ปี	^{๓ ๓} คุณหมเมียนอายุหมเพยซนน้ำ
๑๐. ^{๓ ๓ ๓} คุณพูดเขมรได้ไหม	^{๓ ๓ ๓ ๓ ๓ +} เนยสะเจยสะนเยยคแมร์บ้านเต
๑๑. ^{๑ ๓} ๒-๓ คำ	^{๓ ๓ ๓} บ้านบเบยหมต
๑๒. ^{๓ ๓ ๓ ๓} ฉันพูดเขมรได้ชัดไหม	^{๓ ๓ ๓ ๓ ๓} คุณหมนเยยคแมร์จูปะเต
๑๓. ^{๓ ๓} นเรขกว่าอะไร	^{๓ ๓ +} นเฮาเอย

ไทย

๒๙. ของงน ^ขไม่ ^ขส ^ขต
๓๐. ตอ ^ขไค ^ขโหม
๓๑. มี ^ขระ ^ขมา ^ขณ ^ขเท ^ขา ^ขไร
๓๒. มี ^ขมา ^ขก ^ขมา ^ขย
๓๓. มี ^ขข ^ขาว ^ขสา ^ขร ^ขไ ^ขหม
๓๔. มี ^ขค ^ขร ^ขบ
๓๕. มี ^ขม ^ขี ^ขค ^ขร ^ขบ
๓๖. หุง ^ขข ^ขาว ^ขแ ^ขล ^ขว ^ขย ^ขง
๓๗. ก ^ขน ^ขข ^ขาว ^ขแ ^ขล ^ขว ^ขย ^ขง
๓๘. ก ^ขล ^ขบ ^ขเม ^ขื่อ ^ขไร
๓๙. ฅ ^ขม ^ขจ ^ขะ ^ขก ^ขล ^ขบ ^ขพ ^ขร ^ขง ^ขน
๔๐. ฅ ^ขม ^ขข ^ขอ ^ขถ ^ขา ^ขแ ^ขล ^ขว ^ขค ^ขร ^ขบ

เขมร

- โร ^ขเข ^ขา ^ขะ ^ขน ^ขม ^ขน ^ขเข ^ขอ ^ขว ^ขล ^ขอ ^ข
- ข ^ขม ^ขไ ^ขค ^ขะ ^ขจ ^ขไ ^ขค ^ขเ ^ขย ^ขต ^ขบ ^ขา ^ขน ^ขค ^ข
- เม ^ขย ^ขน ^ขป ^ขร ^ขอ ^ขแ ^ขล ^ขป ^ขน ^ขมา ^ขน
- เม ^ขย ^ขน ^ขข ^ขน ^ขจ ^ขก ^ขข ^ขน ^ขจ ^ขอ ^ขบ
- เม ^ขย ^ขน ^ขอ ^ขง ^ขก ^ขอ ^ขค ^ข
- ข ^ขา ^ขค ^ขเม ^ขย ^ขน
- ข ^ขา ^ขค ^ขค ^ขเม ^ขย ^ขน ^ขค ^ข
- ค ^ขำ ^ขบ ^ขาย ^ขเฮ ^ขย ^ขไ ^ขน ^ขว ^ข
- ข ^ขี ^ขบ ^ขาย ^ขเฮ ^ขย ^ขไ ^ขน ^ขจ ^ข
- ค ^ขร ^ขอ ^ขล ^ขอ ^ขบ ^ขอ ^ขง ^ขก ^ขล
- ค ^ขุ ^ขณ ^ขม ^ขน ^ขง ^ขค ^ขร ^ขอ ^ขล ^ขอ ^ขบ ^ขข ^ขแ ^ขอ ^ขก ^ขน
- ค ^ขุ ^ขณ ^ขม ^ขไ ^ขข ^ขม ^ขเ ^ขล ^ขย ^ขเฮ ^ขย ^ขค ^ขย ^ขน

๑. หมวดสรรพนาม

ไทย

- ข ^ขำ ^ขพ ^ขเจ ^ขำ
- ค ^ขณ ^ข
- ค ^ขณ ^ขน

เขมร

- เ ^ขย ^ขง ^ขค ^ขณ ^ขม
- ค ^ขณ ^ขม
- เ ^ขย ^ขง ^ขค ^ขณ ^ขม

ไทย

เขมร

ผม

คฺญูเมบาท

เรา

เยิง

คุณ

เนยชะ

ท่าน

โตก, เตียน

เข

เก

มัน

เวย

๒. หมวดจำนวนเลข

ไทย

เขมร

หนึ่ง

มวย

สอง

ปฺร

สาม

เขย

สี่

ขลน

ห้า

ปฺร่า

หก

ปฺร่ามวย

เจ็ด

ปฺร่าปฺร

แปด

ปฺร่าเขย

เก้า

ปฺร่าขลน

ไทย

สิบ

สิบเอ็ด

สิบสอง

ยสิบ

ยสิบเอ็ด

สามสิบ

สี่สิบ

ห้าสิบ

หกสิบ

เจ็ดสิบ

แปดสิบ

เก้าสิบ

หนึ่งร้อย

หนึ่งร้อยเอ็ด

หนึ่งพัน

หนึ่งหมื่น

หนึ่งแสน

หนึ่งล้าน

เขมร

สิบ

สิบมวຍ

สิบបរ

ม. เกย

ม. เกยมวຍ

ชามเข็บ

แซเข็บ

ฮาเข็บ

ฮกเข็บ

เจตเข็บ

แปดเข็บ

เกาเข็บ

มวຍร้อย

มวຍร้อยมวຍ

มวຍปอน

มวຍเมิน

มวຍแสน

มวຍเลี่ยน

๓. หมวดเลขที่

ไทย

เขมร

- ๑. ๑ ทหนึ่ง
- ๑. ๒ ทสอง
- ๑. ๓ ทสาม
- ๑. ๔ ทสี่
- ๑. ๕ ทห้า
- ๑. ๖ ทหก
- ๑. ๗ ทเจ็ด
- ๑. ๘ ทแปด
- ๑. ๙ ทเก้า
- ๑. ๑๐ ทสิบ

- ๑. ๑ ตมวย
- ๑. ๒ ตปฐ
- ๑. ๓ ตเบย
- ๑. ๔ ตบวน
- ๑. ๕ ตปรา
- ๑. ๖ ตปราภย
- ๑. ๗ ตปราปร
- ๑. ๘ ตปราเบย
- ๑. ๙ ตปราบวน
- ๑. ๑๐ ตตอบ

๔. หมวดวัน

ไทย

เขมร

- ๑. ๑-๑๐ ทหนึ่งอาทิตย์ม เจ็ดวัน
- ๑. ๑๑ อาทิตย์
- ๑. ๑๒ จันทร
- ๑. ๑๓ อังคาร

- ๑. ๑-๑๐ มวยอาดตเมยณปราปรชใจ
- ๑. ๑๑ อาตต
- ๑. ๑๒ จัน
- ๑. ๑๓ องเกย

ไทย

เขมร

พุธ

พฤหัสบดี

ศุกร์

เสาร์

พุธ

พฤหัสบดี

ศุกร์

เสาร์

๕. หมวดเดือน

ไทย

เขมร

หนึ่งขอมสิบสองเดือน

มวขขนำเมียนตอขขแค

มกราคม

มษกธว

กุมภาพันธ์

กมภะ

มีนาคม

มีนา

เมษายน

เมษา

พฤษภาคม

อษะเฝีย

มิถุนายน

มิโทะนะ

กรกฎาคม

กษกษตา

สิงหาคม

เซยฮา

กันยายน

กัญญก

ตุลาคม

ไต่ละลา

ไทย

เขมร

พฤษจิกายน
ธันวาคม

วิษุวัต

ธันวาคม

๖. หมดปี

ไทย

เขมร

ชวด

จตุ

อัฐ

ชโลวี

บาศ

คาน

เถย

ทေး

มะโรง

โรง

มะเส็ง

มขัญ

มะเมีย

มม

มะแม

มแม

วอก

โวก

ระกา

รอกกา

จอ

จอ

กุน

กอร์

๓. หมวดฤดู

ไทย

เขมร

ฤดูร้อน

แคะฤเตา

ฤดูแล้ง

แคะปริง

ฤดูฝน

แคะเพ็ลยงหรือแคะภูเขา

ฤดูหนาว

แคะโรเงย

๔. หมวดบ้าน

ไทย

เขมร

บ้าน

ผเคยชะ

กระโจม

คุดอม

คอก

อาเกย

ปราสาท

ปราสาท

วัง

วัง

ห้อง

บันตูป

ห้องรับแขก

บันตูปตะตวลพญะยว

ห้องนอน

บันตูปเตียง

ห้องอาบน้ำ

บันตูปงูตตัก

ไทย

เขมร

ห้องอาหาร

บนตึ๊บบาย

ครัว

ตึ๊ตเตยชะบาย

ฝาผนัง

จุกญเจียง

หลังคา

ตมโปล

ประตู

ตชะเวีย

หน้าต่าง

บงอวจ

บันได

จุนเตอ

๕ หมวดญาติ

ไทย

เขมร

พ่อ

โอ้วปุก

แม่

มุตาย

ปู่

จิดา

ย่า

จิดอน

ตา

ตจ

ยาย

เยยย

ลูกสาว

โกนชะเลีย

ลูกชาย

โกนโป๊ะ

ไทย

เขมร

ผิว

ปัดเค็ย

เม็ย

ปรอดปุน

ลุง

โอิ้วปุ๊กถม

ป้า

มต้ายทม

น้ำ, อ่า (ชาย)

เม็ย

น้ำ, อ่า (หญิง)

มิ่ง

สาม

ชวาม็ย

ภรรยา

ภรรยา

พ่อตา, พ่อผัว

โอิ้วปุ๊กเขมก

แม่ยาย, แม่ผัว

มต้ายเขมก

ลูกเขย

โกนปรอชาโปรีะ

ลูกสะใภ้

โกนปรอชาเขุรี

๑๐. หมวดคำถาม

ไทย

เขมร

๑. คุณต้องการอะไร

เน็ยะเต็ร้อวการ์เอ็ย

๒. ทำอะไรนั้น

เรอชเอ็ยนั้ง

๓. คุณช่วยผมได้ไหม

เน็ยะจวยคุณบานเต็

๔. ออกไปไหน

เจ็ญเต็อวมา

๑๒. ทิวทัศน์ ๖๕ ๆ ที่ใช้บ่อย ๆ

ไทย

เขมร

ขอบใจ

กอบเจ็ด

ขอบคุณ

ออกุน

ขอบคุณมาก

ออกุนนะ

ขอบพระคุณมาก

ออปะกุนนะ

ขอโทษ

โชมโต๊ะส

ไม่เป็นไร

มันเอ๋ยเต

จริงหรือ

แมนแต่น

เท่านั้นหรือ

แตปูนึง

ไม่ทราบ

มันเตอง

คะแล้ว

เจยเฮย

น่าเบื่อ

แบนส้อม

ร้อนจังไฟ

กุกเตจเพลิง

พูดเหลวไหล

นี่ยะเลอะลวะ

ล้ำสมัย

ศตสมัย

สวยจริง

ลู่อปต สอากแมน

ว ยัน = อ ฐ
คอกไม้ = ม ก

มิ่ง = ม V
สัพ = ท บ
/ /

ไทย

เขมร

มหรณามตา

เมฆนมาเมฆนมอศ (มอศ

แปลว่าปาก)

สนุกมาก

สบายนะ

นิตน้อย

บันทึกบันทึก

ไม่เคยเลย

มีนแคลเขาะเตียน

หลักการอ่าน

๑. สำเนียงของเขมร ไม่มีเสียงวรรณยุกต์แต่เป็นเสียง
อักษรกลางหงสน
๒. เสียง จ ของเขมร เวลาเป็นตัวสะกดมีเสียงข้าง
ท้ายของ ย และ จ เช่น ใต้จ
๓. เสียง ฌ เทียบได้กับเสียงภาษาฝรั่งเศส ในคำ
มีองศาฌ ซึ่งแบบเสียงขมจมูก ตัวอย่างคำเขมร เช่น เจญ,
คญม เป็นต้น
๔. เสียง ด เวลาอ่านต้องกระตกลน เหมือนเสียง

แอล ในภาษาอังกฤษ

๕. เสียง **ว** รวเหมือนนของไทย และต้องพยายาม
ออกให้ชัดเจน

๖. เสียง **อะ** เขมรออกเพียงครึ่งเดียว เช่น ขแต่ย
จุดที่ใช้เน้นใช้แทนเสียง **อะ** ครึ่งเสียง

๗. เสียง **เ +** หรือ **เ + อ** นน ให้ออกเสียง
อาคับเออปนกัน ในคำว่า **เกิด** ให้ออกเสียงระหว่าง **กาค**
กับ **เกิด** ควบกัน

๘. เสียง **เ + ย** ให้ออกเสียงเป็น **เ ม ย** สะกด
ด้วย เช่น ขเรย, เอย เป็นต้น คล้ายเสียงภาษาอังกฤษ
ในคำ **เพลย์** และ **เคย์** เป็นต้น

๙. **ไม ไคตุ** เขียนไว้บังคับให้เสียงสนลง เช่น
เตอว

๑๐. คำที่มีเสียง **อะ** อยู่ข้างหลัง ให้ออกเสียงสน
และห้วนกว่าไทย เช่น **จะ, เจะ, นะ** เป็นต้น

หน้า ท้องคำวรรณ

ยอดนักโบราณคดี

โดย พร เพิ่มสุข

ถ้าหากว่า จะได้มีการยกย่องใครสักคนหนึ่ง ให้
เป็นบรมครูแบบเอกแห่งกรุงสยามแล้ว เขาผู้ควรแก้ตำแหน่ง
อันทรงเกียรติยศของคนหนึ่งก็คือ นายหน้า ท้องคำวรรณ
โดยนขอเขาแล้ว ผมเชื่อว่ายังมีคนไทยอีกหลายสิบ
หลายร้อยคนเหลือเกิน ที่ยังไม่รู้จักชื่อนี้ หรือไม่รู้จักเอา
เสียเลยก็ได้ ทั้งนี้เพราะว่าเอกบุรุษของไทยเรานั้นมักจะ
อาภัพเสมอ ไม่ได้รับการยกย่องระลึกถึงตลอดเลย แม้
ผลงานของเขาที่สร้างสรรค์ขึ้นมาแล้วนั้น จะให้ประโยชน์อัน
ยิ่งใหญ่แก่ประเทศชาติสักปานใดก็ตาม เขาจะต้องใช้
ความอุตสาหะวิริยะกับการสร้างงาน “เพื่อชาติ” นั้นมาก

เพียงใดกต ก็มักจะถูกลืมในช่วงระยะเวลาอันสั้นเสมอ และ
มีบ่อยๆที่จะไต่ถามความยกย่องนับถือเท่าที่ควร...

และนั่นคือเหตุผลหนึ่ง ที่ทำให้ ไทยเรา ไม่สู้จะมี
“บุรุษผู้เรื่องนาม” เหมือนอย่างชาติอื่นเขามากนัก เพราะ
เรามักจะล้มง่าย และไม่ใคร่ศรัทธาในความสามารถของคน
ไทยด้วยกันเหมือนอย่างท้าวว่า ฉ้า ทองคำวรรณ ผู้เนื้อใคร
สมกัเขอว่า คนไทยน้อยคนเหลือเกินที่จะตอบได้ว่า เขา
เข็นใคร ? มีชื่อเสียงเด่นจากความสามารถในด้านไหน ?
ทั้งๆ ที่ท่านดู นแบบคนอนมคายงคนหนึ่งของเมืองไทย ไม่
แพ้รัตนบุรุษของชาติอื่นที่ เขาให้ความยกย่องนับถือกันเลย
และเราก็ก ให้ความนยมนบถอตามเขาไปด้วย ทั้งๆ ที่บางคน
นนยงมคตมสมบักคอกกว่า ฉ้า ทองคำวรรณ ของไทยเราอยู่
มากนัก...

คุณสงสัยหรือเปล่าครับ ว่าทำไมผมจึงยกย่องบุรุษ
ผู้ไม่ใคร่จะปรากฏนามนี้ให้อยู่ในฐานะ “เอกบุรุษแห่ง
กรุงสยาม” คนหนึ่ง ถ้าสงสัย...ผมจะเล่าถึง ฉ้า ทองคำวรรณ
ให้ฟัง

ครั้งหนึ่ง เมื่อใคร่ใคร่มีโอกาสผ่านเข้า ไปตรงมุมทาง
 เหนือด้านหน้าพระที่นั่งศิวโมกข์ ซึ่งอยู่ภายในขอบรั้วของ
 พพรภณที่สถานแห่งชาติ ก็จะได้พบบรรชสูงอายผู้หนึ่ง นั่ง
 ทำงานอยู่ตรงนั้นเป็นประจำ นอกเสียจากในวันหยุดราชการ
 เท่านั้น เขาจะก้มหน้าก้มตาจ่วนอยู่กับงานบนโต๊ะหนึ่งสอง
 ขงเต็มไปด้วยหนังสือตำราหรือตำราเก่า ๆ ทลระดาชเปลี่ยน
 เป็นสีเหลือง บางฉบับก็ค่อนข้างจะกรอบแล้ว และบางที่
 ทยบนโต๊ะตรงเบื้องหน้าของเขา ก็จะปรากฏว่ามีแผ่นหิน
 เล็ก ๆ ทมอกษรประหลาด ๆ สลักลงไว้เต็มไปหมดวางอยู่
 ถ้าชะเง้อเข้าไป ใกล้อีกนิด ก็จะเห็นว่าอักษรที่สลักอยู่บน
 แผ่นหินนั้น เป็นอักษรในสมัยโบราณกาลที่ ไมม ไตรภคณ
 นักใน โลกนี้สามารถจะอ่านให้ออกได้ นอกจากผู้เขยวษาญ
 ภาษอักขรโบราณบางคนเท่านั้น และตนหนึ่งนั้นก็คือบรรช
 สูงอายุ ผู้นั่งประจำทำงานอยู่ที่ โต๊ะนั้น นั้นเอง...

เขาผู้นั้นคือ ฉั่ว ทองคำวรรณ

ฉั่วทองคำวรรณ คือ ผู้ถ่ายทอดข้อความที่ปรากฏอยู่

ในหลักศิลาจารึกหลายพันแผ่น ออกมาเป็นภาษาไทยสมัย

ใหม่ ให้พวกเราได้รู้ขอบคุณอันเป็นประวัติศาสตร์ จาก
 แผ่นศิลาจารึกนั้นได้อย่างถูกต้องเพียงคนเดียวในประเทศไทย
 ฉะนั้น ทองค์้าวรรณ ไม่เคยยอมห่างจากหลักศิลาจารึก
 แห่งชาติ ไทยมาเป็นเวลานานกว่าสามสิบปีมาแล้ว เพราะด้วย
 ใจรักที่ปราศจากความเหน็ดเหนื่อย เขาคือวิญญาณที่เบียด
 แทรกเข้าไป ในแผ่นหินและหลักหินอันตราครุฑ เพื่อช่วยให้
 มนุษยชาติรู้ว่า ขันมาบรรยายอดีตประวัติแต่กาลก่อน ได้
 อย่างน่าอัศจรรย์ใจ ดังนั้น ถ้าจะเรียก นายฉำ ทองค์้าวรรณ
 ว่า ศิลาจารึกพูดได้ ก็เห็นจะไม่ผิดนัก และการที่จะ
 ทำศิลาจารึกให้พูดได้นั้น ไม่ใช่ของง่ายเลย จะเห็นได้จาก
 การที่ ถ้าเขียนของมีขึ้นโตง่าย ๆ แล้ว "ศิลาจารึกพูดได้"
 ของเมืองไทย ในรอบสามสี่สัปดาห์ที่ผ่านมา ก็คงจะหาได้แต่
 นายฉำ ทองค์้าวรรณคนเดียวเท่านั้น
 คือไปขอให้เรา มาศึกษาเกี่ยวกับชีวิต และผลงาน
 ของฉำ ทองค์้าวรรณกันเถิด เพื่อจะได้รู้ว่า ฉำ ทองค์้าวรรณ
 นั้น เหมาะสมกับตำแหน่งของความเป็น "เอกบุรุษแห่งกรุง
 สยาม" หรือไม่ ?
 ฉำ ทองค์้าวรรณ ผู้นี้ ได้ถือกำเนิดมาตุโลก เมื่อปี

พ.ศ. ๒๔๕๐ ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ณ บ้านในตำบลบ้าน
 สำโรง จังหวัดพระตะบอง เป็นบุตรของนายมี และนางซิม
 ทองคำวรรณ เขาได้รับการศึกษาจนประถมวัย เมื่อทรงบรรพ
 เป็นสามเณรอยู่ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ฉะนั้นการศึกษา
 ของฉ้า ทองคำวรรณ จึงเป็นไปในทางภาษาบาลี อัน
 เป็นที่นิยมกันในสมัยนั้น และเขาก็ได้ตั้งหน้าตั้งตาศึกษาหา
 ความรู้ในทางบาลีเรื่อยมา จนกระทั่งอุปสมบทเป็นภิกษุ
 และสอบไล่ ได้เป็นเปรียญ คนที่รู้จักกับเขาส่วนมาก จึงมัก
 จะชอบเรียกเขาว่ามหาฉ้า แม้ปัจจุบันเขาจะได้ลาสิกขาบท
 ออกมาสู่เพศฆราวาสแล้วก็ตาม คำว่ามหาจึงเป็นประตูลูก
 ประโยญาประทับขอ บอกถึงความสามารถในด้านความรู้
 ทางภาษาบาลีของเขา

เขาครองเพศบรรพชิตอยู่หลายปี จนกระทั่งพรหม-
 สบตได้เริ่มกำหนดเส้นทางชีวิตใหม่ ให้กับเขาอีกครั้งหนึ่งพระ
 มหาฉ้า จึงลาอุปสมบท มาหาความเจริญรุ่งเรืองในเส้นทาง
 ชีวิตสายใหม่ต่อไป

งานที่ฉ้า ทองคำวรรณ ได้ปฏิบัติเป็นครั้งแรกใน
 ชีวิตของเขาคือ การเข้าเป็นพนักงานในหอสมุดแห่งชาติ

ใน พ.ศ. ๒๔๖๔ และนั่นเอง คือจุดเริ่มต้นแห่งเส้นทางชีวิต
ใหม่ ที่ทำให้เขาได้กลายเป็น "ศาสตราจารย์พิเศษ" บุคคลผู้
ค้ำยงคนหนึ่งของเมืองไทย

เริ่มตั้งแต่เข้ารับราชการในหอสมุดแห่งชาติ ตั้งแต่
ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ และนี่ น้ำ ทองคำวรรณ กิมเคยไต่โยกย้าย
ไปอยู่ในกรมกองนอกเลย อยู่มาตั้งแต่ครั้งตั้งทบวงศึกษา
คือ สมเด็จพระยาธิการราชานภาพ กรมหมื่น "นมส."
พิทยาลงกรณ์ หลวงจตุรวิภาคาร พระยาอนุমানราชชน
พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล และหลวงจรณสททพชัย ฉำ
ทองคำวรรณ ก็คงประจำอยู่ในหน้าททางด้านศาสตราจารย์
แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ด้วยความสำนึกในหน้าที่และ
ใจรัก

จากพันธู์งานการศึกษาเดิม ทมแต่ภาษาบาลีเพียง
อย่างเดียว คุณก็อาจจะสงสัยว่า เพียงภาษาบาลีอย่างเดียว
จะเป็นอุปกรณ์อำนาจประโยชน์ ในการปฏิบัติงานอ่านหลัก
ศาสตราจารย์พิเศษเพียงพอหรือ ด้วยบรรดาตัวอักษรที่ปรากฏใน
หลักศาสตราจารย์พิเศษบรุษบัณฑิต ย่อมจะต้องมีผลแตกต่างกับ

ออกไปเป็นหลายอย่างหลายภาษา ไม่จำกัดอยู่แต่ในภาษา
บาลีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น..... ถูกทแต่ยวครบ

แต่คุณก็คงจะไม่ปฏิเสธว่าอนัการศึกษานั้น มิได้จัก
เป็นที่จะต้องเรียนรู้มาได้จากสถาบันการศึกษานั้นโอ้อาแต่แห่ง
เดียวเท่านั้น หรือจะมี เด็กแต่เฉพาะในผู้ ทมความรู้อปริญญา
อันยาวเหยียดท่อยททยนอเท่านั้น แต่ถ้าผู้ปรารถนาจะได้
เรียนรู้ จะพยายามปรับปรุงตนเองแล้วขวนขวายหามันมา
ด้วยตัวเอง ก็ยอมจะได้รับผลสำเร็จ ได้เรียนรู้ในวิชานั้นๆ
เท่านั้น

ถ้า ท้องค้ำจรรณก็เช่นกัน เขามพบฐานการศึกษา
อยู่แต่เพียงภาษาบาลีอย่างเดียว แต่เมื่อได้รับมอบหมายให้
จับงานในตานั้น เขาก็ตระหนักทวาทวรจะปรับปรุงตัวเอง
ให้เข้ากับเหตุการณ์เฉพาะหน้าลงจรต และเมื่อคตใดคตนั้น
แล้ว ถ้า ท้องค้ำจรรณ ก็เริ่มลงมือศึกษาหาความรู้ในภาษา
ต่างๆ เทาทจะทำไทเรื่อย ๆ มา จึงปรากฏว่าในกาลต่อมา
เขาก็มีความรู้เพิ่มเติมขึ้นมาอีกหลายภาษา มีสนสกฤต มอญ
ลาว ไทยใหญ่ ขอมเขมร มลายู และตงเกย แมงจน

กระทั่งภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เขาก็พยายามศึกษาด้วยความ
 สนใจอยู่เสมอ ฉะนั้น เมื่อตรวจดูความรู้ในเรื่องภาษาของ
 ฉันทองคำวรรณ แลแล้วก็จะทำให้คุณหมดความสงสัยไปได้
 แลว่า ความรู้ของเขานั้นจะไม่มากพอควรแก่การงานอันสำคัญ
 และยากลำบากนั้น

ความรู้ของฉันทองคำวรรณ นั้น นอกจากจะสร้าง
 ประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่ประเทศชาติแล้ว ยังเป็นเครื่องช่วย
 เตือนสติ และกระตุ้นเตือนผู้ที่ปรารถนาใคร่จะศึกษาหา
 ความรู้ด้วยตัวเองว่า การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองนั้น
 ไม่ใช่ของยากยิ่งจนสุดจะทำให้สำเร็จได้เลย และเมื่อทำ
 ได้สำเร็จแล้วผลลพทนนยอมมมากอย่างมหาศาลเสมอ

ฉันทองคำวรรณ มิได้ศึกษาหาความรู้ให้ ได้แต่
 เพียงให้เข้าใจถึงความหมายในภาษานั้น ๆ เท่านั้น แต่ยังใช้
 ความพยายามศึกษาแม้จนกระทั่งความเปลี่ยนแปลงของภาษา
 นั้น ๆ มาโดยลำดับ ทั้งในลักษณะอักษร และสำนวน
 ศัพท์แสลง

ความแจ่มแจ้งอยู่กับตัวอักษรเหล่านั้นชวนตาได้สร้าง

ความชำนาญให้แก่ ฉ่าง ทองคำวรรณ อย่างไม่รู้ตัว ให้
ประโยชน์หน้าทการงานอย่างมากมาย

งานอ่านศิลาจารึกถนน ไม่ใช่หมายความว่ามั่งเพียง
การอ่านให้ออกเฉย ๆ เท่านั้น แต่จะต้องอ่านหาความรู้
ความเข้าใจในข้อความที่ปรากฏในหลักศิลานั้น ๆ ด้วย และ
ทั้งต้องอ่านจากแผ่นศิลาจารึกที่มอยู่ทุกแห่งในพพชภณที่สถาน
แห่งชาติ และทมผู้อนนำมาให้อ่านด้วย

งานที่จะต้องปฏิบัติก่อนก็คือ การพิเคราะห์ดูให้
แน่ว่าเป็นภาษาอะไร แล้วแกะตัวอักษรในหลักศิลาจารึกถนน
ให้ออกมาอยู่ ในรูปอักษรไทยสมัยปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็งาน
ในขั้นที่จะต้องใช้ความอุตสาหะและพยายามอย่างมากมายที่
เคียวจึงทำให้เสร็จได้ และ ฉ่าง ทองคำวรรณ ก็ทำใ้
สำเร็จเป็นจำนวนมากแล้ว

จากการแกะอักษรใน หลักศิลาให้มาเป็นอักษรไทยที่
ใช้ในปัจจุบันนี้แล้ว ยังจะต้องแยกค่าออกมาเป็นลักษณะของ
ภาษาอะไรอีก แล้วลงมือแปลข้อความนั้นออกเป็นภาษาไทย
พร้อมกบทการจดข้อความมาแห่งเนอความในศิลาจารึกเป็นเชิง

อธิบาย ประกอบไปด้วยเสร็จและงานที่ทำไว้มากครั้ง ฉะนั้น
 ทองคำวรรณ จะต้องเก็บไว้เป็นคู่มือ สำหรับในคราว
 หน้า ถ้าพบข้อความคงกล่าววนน หรือตลกขบขันทำนองเดียว
 กัน ก็จะได้นำหลักการที่ทำไว้มานำ มาอธิบายได้เลยที่
 เดียว

การทำแบบนี้ นอกจากจะทันท่วงทีในการค้นคว้า ไป
 มากแล้ว ยังจะช่วยโหมโรงฐานเพิ่มพูนขึ้นนอกเป็นท่วงคุณ
 หงช่วยทำให้ความจำของผู้จัดทำเองดีขึ้นด้วย ความรู้ ก
 เจริญขึ้นเหมือนเงาตามตัว เป็นคุณวิเศษที่เพิ่มขึ้นมาตามวัย
 วุฒิ ฉะนั้น ทองคำวรรณ จึงเป็นที่วางใจของผู้ที่สนใจใน
 วรรณคดีทั่วไป

ความไว้วางใจในตัว ฉะนั้น ทองคำวรรณ เกี่ยวกับ
 การอ่านศิลาจารึก หาได้มีอยู่แต่เฉพาะใน หมู่นักศึกษา
 ไทยเท่านั้นไม่ แม้แต่ชาวต่างประเทศที่สนใจในวิชาโบราณ
 คดี ก็ได้ให้ความนับถือไว้วางใจในความสามารถของเขา
 ไทยทั้งคน แม้จนกระทั่งศาสตราจารย์ยอร์ช เบเตส์ ชาว
 ฝรั่งเศสผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญในภาษาตะวันออก ชึ่งครั้ง

หนังสือสมุดแห่งชาติ เคยทำสัญญาว่าจ้างให้มาเป็นบรรณา
 ธิกษใหญ่ ก็ให้ความไว้วางใจอยู่เป็นอันมาก
 เมื่อไม่นานมานี้เอง ได้มีการอ่านศิลาจารึกส่วน
 พระองค์ ของพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ซึ่งได้มีข้อ
 สังเกตบางประการอยู่ด้วย ทางไทยเราก็คงได้สอบถามไปยัง
 ศาสตราจารย์เชเดส์ ซึ่งปรากฏว่ากลับได้ขออนุญาตว่า คุณ
 ฉำ ได้ตรวจดูแล้วหรือยัง หากได้ตรวจดูแล้วขอให้ส่ง
 ขอความเห็น และคำอ่านของเขาไป ให้ศุภชัยเป็นการเทียบ
 เเคียงกัน นั้นแสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจฉำ ทองคำวรรณ
 ไตรรับ อันเป็นเครื่องแสดงถึงคุณวุฒิอันสูงส่งในงานด้าน
 ของเขามากเพียงใด สมควรแก่การที่จะไตร่รับคำยกย่อง
 ฉำเป็น - ศิลาจารึกพูดได้ - ของเมืองไทยหรือไม่
 ทั้งหมดที่เล่ามานั้น เป็นผลงานในด้านอ่านของ
 ฉำ ทองคำวรรณ ท่านจะเห็นว่าให้คุณพ้องถึงผลงานในด้านเขียน
 ลายลักษณ์อักษรของเขาบ้าง ผลงานในด้านนั้นของฉำ ทอง
 คำวรรณ ส่วนมากมีปรากฏอยู่ในหนังสือศิลปากร ที่ออก
 ในรุ่นก่อน และวารสารศิลปากรที่ออกในรุ่นหลังมอยู่เรื่อง
 หนึ่งที่ปรากฏอยู่ในศิลปากรรุ่นก่อน ได้ถูกแปลไปเป็นภาษา

จน ขอบสนนชฐานเทียบการเขียนอักษรไทย กับอักษร
 ขอม ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตั้งแต่ ก. ถึง
 ฮ. ส่วนในวารสารศิลปากร เป็นบันทึกข้อความถอด
 ศิลาจารึกต่าง ๆ ในรุ่นหลัง ซึ่งได้ค้นพบและทำแปลไว้
 ด้วย

นอกจากนกรมหนังสือสอบศักราชของไทย เทียบกับ
 ศริสต์ศักราช มหาศักราช ตั้งแต่ พ.ศ. ๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๐
 แล้ว และงานนอกขนหนังสือ กาสอบศักราชไทยเหนือ
 และใต้ จาก จ.ศ. ๑ ถึง จ.ศ. ๑๔๐๔

นอกจากงานที่กล่าวมาบางคน ยืนยันว่าต้องใช้ทั้ง
 เวลา และการจัดทำมีใช้น้อย ๆ ที่เคยได้แล้ว น้ำ ทอง
 คำวรรณ ยังมีพิเศษที่จะต้องปฏิบัติอีกหลายอย่าง ดังนี้คือ

เคยทำการสอนภาษาเขมรเทียบภาษาไทย ในคณะ
 อักษรศาสตร์ทั้งภายในภายนอกของมหาวิทยาลัย

เคยทำการสอนอ่านศิลาจารึก และภาษาเขมร ใน
 คณะโบราณคดีแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร

เคยทำการสอนหลักภาษาไทยเทียบภาษาเขมรใน
 โรงเรียนศิลปศึกษา

เป็นกรรมการผู้ชำระปทานุกรมภาษาไทยของราช-
บัณฑิตยสถาน

ผลงานทั้งในตำแหน่งราชการ และส่วนการศึกษาที่
กล่าวมาเพียงอย่างย่อๆ คงจะทำให้ผู้อ่านได้เห็นแล้ว
อย่างแจ่มชัดว่า ฉ้า ทองคำวรรณ ได้ใช้เวลาที่ผ่านมากกว่า
สามสิบปี ในหน้าที่ราชการให้บังเกิดผลก้าวหน้าทั้งแก่งานของ
ประเทศชาติ และแก่เกียรติยศชื่อเสียงของตนเองมากมาย
เพียงใดบ้าง แต่สิ่งที่ช่วยให้เขาก้าวไกลไปสู่ความสำเร็จที่
มุ่งมั่นขงยากยิ่งหนักคือ การเพียรพยายามในการค้นคว้า
ศึกษาหาความรู้ภูมิสร้างของเขานั่นเอง

ดูเหมือนว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชีวิตของทุก ๆ คน
นั้น นั้นเนื่องมาจาก บุคคลผู้นั้นได้รับแรงดลใจจากสิ่ง
ใดสิ่งหนึ่ง จนทำให้บังเกิดความมุ่งมั่น ที่จะฟันฝ่า
อุปสรรคไปให้ ได้พบกับความสำเร็จในบั้นปลาย และก็เช่น
เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ฉ้า ทองคำวรรณ ก็ ได้ประสบความ
สำเร็จในงานด้านนี้อย่างยากที่ ใครจะทำได้ จนได้รับตา
แหน่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการอ่านศิลาจารึกคนเดี่ยวของเมือง

ไทยในปัจจุบันนี้ด้วยใคร่ขแรงคลีใจมาจากสมเด็จพระเจ้า
ดำรงราชานุภาพ ซึ่งประทานเป็นโอวาทไว้ว่า “จงทำ
เพื่อให้เป็นที่ศรีของบ้านเมือง”

พระดำรัสเพียงไม่กี่คำของสมเด็จพระเจ้า
ประทานให้แก่ ฉ้า ท้องคำพรรณ ในครั้งกระนั้นและเขาก็
ได้ถือเป็นหลักปฏิบัติมาโดยเคร่งครัดจนตลอดตบดิน พังทุ
เรียน ๆ ก็ไม่มีความหมายมากมายอะไรนัก แต่ถ้ามคิดดูให้คิด
แล้ว ความหมายของคำว่า..... “เป็นที่ศรีแก่บ้านเมือง”

ความหมายกว้างและลึกซึ้งนัก ยากแก่การหาผู้ใดจะปฏิบัติ
ตนให้เข้าอยู่ในลักษณะนั้นง่าย ๆ ฉะนั้นคนที่ได้ชื่อว่า “เป็นที่
ศรีแก่บ้านเมือง” จึงหาตัวได้ยากมาก และในตำแหน่ง
ผู้เขยราชกุมารอ่านศิลาจารึก บางจะต้องใช้ทั้งความอดสาหัส
วริยะในการศึกษา คนความขบถออกมาชกยั้งเป็นบุคคล
ที่หาหาไม่ได้ง่าย ๆ ความเป็นที่ศรีแก่บ้านเมืองในตำนานนี้ จึง
มีความหมายกว้างไกลขบถออกมา จะรู้ได้ด้วยการนำมา
พิจารณาถึงความสำคัญขบถของศิลาจารึกเป็นเครื่องประ กอบต่อ
ไปด้วย.....

ในประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ศีลาจารึก
 ย่อมเป็น... ตั้งข้อความที่ปรากฏในคำกำหนดชื่อประชุมศิลาจารึก
 ทมว่า นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมถือว่า ศีลาจารึก
 เป็นของสำคัญในทางโบราณคดี คือในสมัยเมื่อยัง ไม่มีหนังสือ
 พงศาวดารและตำนาน นอกจากศิลาจารึกแล้ว ก็ไม่มี
 สิ่งใดที่จะให้เราทราบว่า พระเจ้าแผ่นดินองค์ไหน มีพระ
 นามว่ากระไร เสด็จราชเมื่อไร ในสมัยใด แม้ในสมัย
 เมื่อก่อนหนังสือพงศาวดารหรือตำนานก็ ศีลาจารึกก็ยังเป็น
 ประโยชน์มาก เพราะศักราชในหนังสือพงศาวดารโดยมาก
 มักจะคลาดเคลื่อนไปหลาย ๆ ปี ความที่ปรากฏในศิลาจารึก
 เป็นเครื่องบอกพงศาวดาร หรือตำนานให้ชัดที่สุดทาง
 โบราณคดี อีกประการหนึ่ง ศีลาจารึกมีประโยชน์ที่จะ
 ให้เราดูเรื่องตำนานของปราสาทหรือวิหารที่ ไต่จารึกไว้ และ
 บางทีอาจจะได้รู้เรื่องของภูมิประเทศ และพงศาวดารอันมี
 ได้ปรากฏ ณ ท่อนด้วย

ในด้านเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ย่อมออกกันว่า ศีลา
 จารึกเป็นเอกสารชนิดหนึ่งที่จะให้ข้อเท็จจริง ซึ่งมีความคงทน

ยงยงมากกว่าสงอน อารยะประเทศจึงถือว่า ผู้เชี่ยวชาญใน
 การอ่านศิลาจารึก เป็นบุคคลที่สามารถถ้อยยาวนานบดอยง
 ด้วยเหตุนี้เอง จึงพยายามส่งเสริมให้เกิดเบนกำลังใจแก่ผู้ทำ
 งานนี้ เพราะบุคคลประเภทนี้เบนหน้าภาคภูมิใจของ
 ประเทศชาติ

นอกจากความสำคัญตงท ไต่กล่าวมาแล้วหลายประการ
 ศิลาจารึกยังเป็นเครื่องบอกให้รู้ ถึงขนบ ประเพณี ชาติชนน ๆ
 เป็นหลักฐานทางกฎหมายอักษรศาสตร์ การศาสนาของ
 ชาติชนน ๆ ว่า ได้วิวัฒนาการมาอย่างไร เมื่อได้อ่านรู้แล้ว
 และลองหวนล้าคืบภาพคคยอนหลงไป ตามที่ปรากฏเป็น
 ข้อความอยู่ในแผ่นศิลาจารึกนนั้น ๆ ก็อาจจะนำมาให้เราทง
 ความปริศนาปราโมทย์ในความรุ่งโรจน์ ของชาติบ้านเมืองอื่น
 เป็นตรึกไคร่ ในตรงกระโน้น และรันทดใจในความเสื่อม
 ไทรมที่ปรากฏอยู่ในบางยุคบางสมัย แล้วจะพาเราให้ ไป
 ร้าลถึงในคุณความดีของบรรพบุรุษ ที่ ได้สร้างสมมรดกไว้
 ให้เป็นสมบัติสืบมา นักอ่านศิลาจารึกจึงเป็นปรารถนผู้ขุดค้น
 ทมประโยชน์ยังผู้หนึ่ง ซึ่งควรจะนบเตือว่า ผู้เป็นศรีแก่
 บ้านเมือง

การทำให้ผู้อ่านคล้าจารึกเป็นบุคคลที่ ใตรีบค้ายก-
 ฮ่องว่า... “เป็นศรีของบ้านเมือง” อีกประการหนึ่งได้แก่
 ความมานะพยายามของผู้ศึกษา และกระทำหน้าที่ให้ความ
 กระจำงเกยวกับวิชา เพราะบุคคลที่ใใในวิชาั้น จะต้อง
 ทุ่มเทกำลังแห่งสติปัญญาผั่งดวลลงไปอย่างจริงจัง การศึกษา
 ใว้ขวรการฉาบฉวยหรือสุกเอาเผากินละก็ อย่าหวังจะไต่ลม
 รสใในความสำเร็จจากการศึกษาวิชาใในค่านนเลย ทงจะต้อง
 กอปรด้วยความอดทนเป็นยอต เพราะค่าบางค่าอาจจะต้อง
 ใ้เวลาใในการศึกษาอันยาวนาน อย่างที่ ฉ่า ทองค้ำกรรณ
 เล่าใให้ฟังว่า...

“ข้อความบางค่าที่ปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกที่เขา
 ใไตอ่านผู้านมานาน เขาต้องทำความเข้าใจตั้งแต่ลูกยัง ไม่เกิด
 จนกระทั่งลูกเรียนสำเร็จใไตปริญญาแล้ว จึงคคออกกม ลอง
 คำนวณเวลาสำหรับการศึกษาค่นควาใรู้ และเข้าใจใในบาง
 ค้ำ ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึก อาจจะต้องใ้เวลานาน
 ใประมาณเกอบยสิบห้าบ่ก ใไต หรือบางที่อาจจะนานยิ่งใไป
 กว่านบ่ก ใไต กล่าวใได้ว่า ผู้ที่ศึกษาวิชาการใในค่านนจะต้อง

ใช้ความอุตสาหะวริยะยิ่งกว่าการศึกษาในวิชาการแขนงอื่น ๆ
ก็ได้ คนที่จะทำงานในตำแหน่งนี้ให้สำเร็จจึงม่น้อยมาก

จากความพยายามอย่างหนักเป็นเวลาหลายต่อหลายปี
มาแล้ว ฉำ ทองคำวรรณ จึงได้บรรลุถึงความสำเร็จในงาน
อันยากยิ่งนี้ เขาได้เล่นตัวเองขนไปอยู่ในระดับความเป็น
ศรแก่บ้านเมืองแล้ว เขาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการอ่านศิลาจารึก
อย่างยากจะหาใครเทียบได้คนหนึ่ง เมื่อใครมีความสงสัย
อะไรในศิลาจารึกก็ ไปถามจากเขาได้ และการบอกของ
ฉำ ทองคำวรรณ ก็คือการบอกอย่างหมดสน ไม่มีสิ่งใด
เหลือตกค้างให้ต้องสงสัยอยู่อีกเลยแม้แต่น้อย ตลอดจนถึง
หลักฐานที่มาได้อย่างเรียบร้อย เพราะว่าเกือบตลอดชั่วอายุ
ของเขา ฉำ ทองคำวรรณ ดูเหมือนจะจะได้ใช้ให้หมด
ไปกับการค้นคว้าศึกษา และทำงานเกี่ยวกับการอ่านศิลาจารึก
จนอาจเรียกได้ว่าศิลาจารึกเกือบของเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขา
ทีเดียว เขาจึงกลายเป็นเสมือนศิลาจารึกพูดได้ของเมืองไทย
และบุคคลหนึ่งซึ่งได้เป็นศรของบ้านเมืองแล้ว

เกร็ดประวัติอาจารย์ฉ่ำ

ความตั้งใจอันแน่วแน่

เมื่ออาจารย์ฉ่ำ มีอายุได้ ๑๐ ขวบ ยังไม่ได้เข้าโรงเรียน อาจารย์ฉ่ำมักจะรบเร้ามารดาให้พาตนไปฝากเรียนหนังสือที่วัดมารดาเกิดความเดือนหงายจึงจะพาไป เด็กชายฉ่ำไม่ยอมลงนอนตนร้องไห้ปากก็ตะโกนว่า “จะเรียนพรงัน! จะเรียนพรงัน!” มารดาอศรันทนไม่ไหวจึงต้องนำไปฝากพระอาจารย์ทวดบางบ้านในนครุงบน

เลิกพรกขหนู

ภายหลังประจักษ์ใจของอาจารย์ฉ่ำตั้งแต่ตรงขงเป็นเด็กชายฉ่ำคือ “ถวักถวษาต้องละความสุข ถวักความสุขต้องละวษา” ดงนนชวดตาของอาจารย์ฉ่ำจึงหมกมุ่นอยู่กับถวักถวษา ถวักถวษาเคร่งอยู่กับถวักถวษาทำให้เพื่อนคนหนึ่งชงมพ้อเป็นนกกมรบคตว่าเด็กชายฉ่ำเป็นคนหยอไม่สุคน เพื่อน

คนนั้นทำเด็กชายฉ่ำตอยทุก ๆ วัน คำทำนายนนรณรงค์บน
 เรือ ๆ วันหนึ่งขณะที่เทอนกำลังลอยอย่างสนุกสนาน
 เด็กชายฉ่ำกรวบรวมกำลังทั้งหมดลุกบนจับศอกเพื่อนคนนั้นทุ้ม
 ลงไปในคู ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพื่อนคนนั้นไม่เคยมาทำ
 ต่อยกับเด็กชายฉ่ำอีกเลย

จ. ชอบภาษาไทย

วันหนึ่ง ผู้เขียนเห็นบันทึกประวัติย่อของอาจารย์ฉ่ำ
 ตอนหนึ่งของบันทึกนั้นเขียนไว้ว่า **จ. ชอบภาษาไทย** เมื่อ
 ผู้เขียนถามว่าทำไมต้องบันทึกเอาไว้ด้วย อาจารย์ฉ่ำตอบว่า
 ความรักในภาษาไทยอย่างลึกซึ้งนี้เองเป็นเครื่องบันดาลใจให้
 อาจารย์ฉ่ำมาเมืองไทยเพื่อศึกษาภาษาไทยให้แตกฉานยิ่งขึ้น
 ต่อจากนั้นอาจารย์ฉ่ำก็หยิบกลอนซึ่งแต่งไว้นานแล้วให้ผู้เขียน

ดู

ภาษาไทย

แต่ละคำ

ลวนลามก

ไซ้บันทึก

สรรพศาสตร์

ตามปรารถนา

เป็นประทับใจ

ส่องสว่าง

กระจ่างตา

เกิดปัญหา	รอบรู้	ทุกคู่ทาง
จะประกอบ	กิจการ	งานทั้งปวง
ก็ล่อง	สารพัด	ไม้ค้ำขวาง
จงเล่าเรียน	เพียรมานะ	อย่าละวาง
จะเป็นทาง	เข็ดขุ	ถูเกียรติยศ

บุพเพสันนิวาส

มีเพื่อนๆ ของอาจารย์ฉ้า หลายคนคิดว่าอาจารย์ฉ้า
ตั้งนามสกุลตนเองให้คล้องกับนามสกุลของหญิงคนรัก เพราะ
อาจารย์ฉ้าใช้นามสกุล “ทองคำวรรณ” ส่วนนามสกุลของ
หญิงคนรักคือ “ทองคำเวช” ผู้เขียนขอแก้ไขว่าแทนอาจารย์
ฉ้าว่า นามสกุลมาคล้องกันโดยบังเอิญ

แรงจูงใจให้เรียนภาษาต่างประเทศ

วันหนึ่งอาจารย์ฉ้าไปติดต่อโรงไฟฟ้า เจ้าหน้าที่หน้า
แบบฟอร์มภาษาอังกฤษมาให้กรอก อาจารย์ฉ้ากรอกไม่ได้
ก้อนอนเจ้าหน้าที่ให้ช่วยแนะนำให้ เจ้าหน้าที่บอกกับ

อาจารย์ฉวี “ถึงผมบอกคุณ คุณก็ 모르 เพราะคุณไม่
รู้ภาษาอังกฤษ”

คำพูดของเจ้าพนักงานไฟฟ้าประโยคนี้เป็นกำลังใจอัน
มหาศาลทำให้อาจารย์ฉวี เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส
และเยอรมัน ผลพลอยได้จากการเรียนภาษาเหล่านี้ก็คือ
ภาษาละติน

แรงจูงใจให้เรียนภาษาที่ใช้ในการอ่านศิลาจารึก

สมัยที่อาจารย์ฉวีทำงานเกี่ยวกับจดหมายเหตุไทย —
เขมร อาจารย์ฉวีเคยปรารภกับคน ๆ หนึ่งว่า “ทำ
งานในหน้าที่เช่นนี้ควรได้เรียนภาษาต่าง ๆ เพิ่มเติมด้วยจึงจะ
สามารถปฏิบัติงานให้ ได้ผลดีเต็มที่ คนส่วนนี้ฟังแล้วก็ ให้
คว ามเห็นกับอาจารย์ฉวีด้วยเสียงเรียบ ๆ ว่า “ภาษาของตัว
ก็เรียนให้ดึกเสียก่อนเถิด” ได้ฟังดังนั้นอาจารย์ฉวีก็เริ่ม
เรียนภาษาต่าง ๆ จนมีความรู้แตกฉานในภาษาไทย เขมร
บาลีสันสกฤต พม่า มอญ ลาว มลายู สามารถอ่านอักษร
พราหมณ์ครั้งพระเจ้าอโศก อักษรสันสกฤตครั้งราชวงศ์
ปัลลวะ อักษรขอมโบราณ เขมรขอมโบราณ ไทยใหญ่

ไทยโบราณ ไทยฝ่ายเหนือ ตังเกีย พม่า (มาลี) รามัญ (ขาลี) สิงหล (ขาลี) โรมัน (ขาลี) เทวนาครีสันสกฤต และอักษรอริยกะ

ตั้งใจเรียนภาษาฮินดู

อาจารย์ฉำชอบเดินจากราชบัณฑิตยสถานมาบ้าน
ระยะทางตังกล่าวทำให้อาจารย์ฉำพบกับแขกชาวอินเดียผู้หนึ่ง
เสมอ อาจารย์ฉำเคยทักทายปราศรัยกับแขกผู้นั้นจนเป็นที่คุ้น
เคยกัน วันหนึ่งอาจารย์ฉำหมายใจไว้ว่าจะต้องขอเรียนภาษา
ฮินดูเพิ่มเติมจากแขกผู้นี้ให้ได้ จึงถือหนังสือเล่มหนึ่งไปหา
แขกโค้งอย่างนอบน้อม เพื่อขอเรียนวิชา แขกผู้นั้นมอง
ไปสักครู่ก็กล่าววา "อนันต์อ่านไม่ไถ่นะ นายจ๋า" นับตั้งแต่นั้น
มาอาจารย์ฉำก็มักศึกษากับแขกเพิ่มบนอกคนหนึ่ง

ครูแก้ว กับ ศิษย์แก้ว

สมัยหนึ่งอาจารย์ฉำมักจะถูกจัดให้สอนภาษาเขมรใน
ตอนบ่ายวันเสาร์เสมอ ลูกศิษย์ทั้งหลายเขามานั่งพร้อมเพรียง
กัน ทมาซากคอย ๆ ยองเขามา เมื่อการเขคขอสนสุดลง

ศิษย์แถมกคอย ๆ ทะยอยกันคลานออกนอกบังตาทีละคนสอง

คน ลูกศิษย์ผู้รู้สำนักเคยตั้งคำถามว่า "อาจารย์ไม่โกรธ

คนที่ชอบขาดเรียนชั่วโมงของอาจารย์บ้างหรือคะ ?" อาจารย์

ฉันทอบว่า "ไม่โกรธหรอกคุณ มีคนเต็มฉวมก็สอนได้"

อาจารย์ของฉันทะเธอ

ตอนบ่ายวันหนึ่ง ขณะที่ครูผู้สอนออกจากห้องไป

เพราะหมดชั่วโมงแล้ว บุตรชายคนหนึ่งของอาจารย์ฉันทะสังเกตเห็น

เห็นพวกเพื่อน ๆ มองสบตากันคล้ายให้อาณัติสัญญาณ และ

แล้วเขาก็ตองสะอึกสุดตัว เมื่อเสียงคบ โต๊ะเรียนดังรวบเขน

จังหวะ เขากบเสียงแตกหาวแบบแตกวุ้นนึ่งคังบนพร้อม ๆ

กัน

“ฉันทะ ทองคำวรรณ เอ้า! ฉันทะ ทองคำวรรณ

ฉันทะ ทองคำวรรณ เอ้า! ฉันทะ ทองคำวรรณ

— — — — —
— — — — —

พลันเสียงนนักฆาตหาย เมื่อร่างของใครคนหนึ่งก้าว
เข้ามายืนเด่นอยู่หน้าชนเรือน

“พวกเธอนี้แย่มากนะ ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ รุหรือเปล่าว่าคนที่เธอเอ่ยขออนะคืออาจารย์ของ
ฉันเอง”

ของเคยกินแล้ว

อาจารย์ฉาเป็นคนสันโดษ มีความต้องการเพียงให้
พอประทังชีวิตเท่านั้น ดึงนนหากบุตร—ธิดา เอาอะไรมา
ให้รับประทานในขณะที่ยังทำงานอยู่ อาจารย์ฉาจะเข้าห้อง
ดูเพียงนตเดียว พร้อมกับพูดว่า “ไม่ต้องหอรอก ของเคย
กินแล้ว”

เทพไม้บันทาล

ไต่กล่าวแล้วว่าชีวิตของอาจารย์ฉาพวพนอยู่กับ “อักษร”
ดงนนของขวัญบ่ใหม่ที่ถูกใจอาจารย์ฉาที่สุดก็คือ ตำอวยพร
ขงเขียนโดยนัสตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีใหม่เวียน	เปลี่ยนมา	อภิศราแล้ว
สองศิษย์แล้ว	คงจตุ	อริชฐาน
ขอเทพไท	ไตรรัตน	จวบนาค
ให้อาจารย์	พานสุขสันต์	นรินทร์
ให้อายุ	ยืนยง	จงประสพ
เกียรติเกริกภพ	ใหญ่ยิ่ง	เทียมสังขร
เบนลีลา	กล้าแข็ง	แห่งนคร
คู่อักษร ฯ	คู่อฟ้า ฯ	ชั้วฟ้าดิน

นักแต่งกลอน

ดกสงทคนหนงประมาณ ๒ นาฬิกา อาจารย์ณา
 นอนไม่หลับ จึงคว่ากระตาสข้างตัวมาเขียนเป็นคำกลอนได้
 ๒ วรรค คือ

เมื่อจะอยู่ให้ทุกผู้พึงพอใจ

เมื่อจะไปให้ทุกฝ่ายเผ่าไฟฝน

ปาฐกถารึ?

อาจารย์ฉ่ำเสียชีวิตเมื่อวันพฤหัสบดี ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒

ตอนเย็นวันนงนกรมการรตนาทอตสระเกศราชวรมหาวิหาร พอ

ศิษย์ทุกคนรตนาเสร็จสน และเจาหนาทของวตคอบจนแน่ว

ไม่มีใครจะมาเพิ่มเติมอีกแล้วจึงเข้ามาทำการตราสังข์ ขณะ

ที่แขนข้างขวาของอาจารย์ฉ่ำถูกยกขึ้น ผู้คนในบริเวณนั้นก็

พากันแปลกใจ เพราะข้อศอกของอาจารย์ฉ่ำมีเลือดออกมาก

บางคนสันนิษฐานกันว่าเป็นเพราะเส้นโลหิตฝอยแตก แต่

ที่จริงบริเวณข้อศอกนั้นเคยเป็นแผลเรื้อรังมานานแล้วเนื่องจาก

อาจารย์ฉ่ำต้องทำงานเกี่ยวขบจารก มหนังสือทตองเขียน

มากมาย บางทกตองจารหนังสือลงใบบลาน ข้อศอกครูดไป

มากบโต๊ะเรื่อย ๆ จนเลือดไหล แผลนนหายขาดมานานแล้ว

ตั้งแต่ตอนทอาจารย์ฉ่ำเริ่มเจ็บ น่าแปลกที่เลือดมากไหลโขก

ในวันนราก็บจะแสดงให้ทุกคน ญ ทนนไตทราบถึงผลแห่ง

ความพากเพียรพยายามในอดีต

โคลงสี่สุภาพบทเดียวในชีวิต

เวลาว่างอาจารย์ฉวี ขอนแต่งกาพย์กลอน หรือเพลง
เล่นเสมอ ส่วนโคลงขนอาจารย์ฉวีเคยแต่งไว้มือ ๒๐ กว่าปี

ล่วงมาแล้วเพียงบทเดียวเท่านั้น

ททาทไทยใจกล้า

ธาวี

ฉกเช่นราชสีห์

ทวสุ

ทุกคนต่างยินดี

พลชีพ ดนแอ

ออกกรับขบขบสู

เพื่อให้ ไทยเจริญ

ของคอบแทน

การทำงานทางด้านศิลาจารึก นอกจากจะอาศัยความ
มานะพยายามและความรู้ทางด้านภาษาแล้ว งานนยงยงคอง
การกำลังใจเป็นอย่างมาก ตลอดชีวิตของอาจารย์ฉวีแทบจะ
ไม่ไต่รับสิ่งนเลย ชีวิตของท่านแวงควาง เลอนลอยเหมอน
กับกาพย์บทหนึ่งทวเขียนเคยอ่าน แต่บทนกกจาไมไต่แลววา
ไต่ไรเป็นผู้แต่ง

คว้าง...คว้าง...ใบไม้ปลิว

ละลิวหล่นลงสู่ดิน

เรื่อย...เรื่อย...ธารไหลริน

มีรู สันลงแห่งใด

เปรียบดังชีวิตนี้

มี ไตมีทพกใจ

อ้างว้างร้างฤทัย

ตราบับพทบบจนล็บสูญ

ชีวิตของอาจารย์ฉาพรพ่นอยู่กับ "อักษร" ดั่งนบน

กำลังใจที่อาจารย์ฉาพรรับมาจาก "อักษร" เช่นกัน

อาจารย์ฉาพรหาหนังสือพิมพ์ คือกำลังใจที่สำคัญที่สุด

เพราะหนังสือพิมพ์เหล่านั้นเข้าใจ และเห็นคุณค่าของงานที่

อาจารย์ฉาพรทำ ดั่งนบนเมื่อหนังสือพิมพ์ฉบับใดลงเรื่องราวหรือ

ผลงานของท่านอาจารย์ก็จะซื้อหลายฉบับด้วยกัน บางทีก็ให้

คนไปซื้อที่ โรงพิมพ์ลง ๒๐ กว่าฉบับ เอาไว้มงกลกูกศิษย์บ้าง

เก็บไว้ดูเองบ้างตามสมควร อาจารย์ฉาพรให้เหตุผลว่าทขอ

มากมายเช่นนั้น มีใช้เป็นการเตือนแต่ประการใด หากเป็น

เพราะต้องการตอบแทนพวกหนังสือพิมพ์เท่าที่คนอย่างอาจารย์

ฉาพรจะทำได้เท่านั้น

ภาพประทับใจ

ผู้เขียนยังจำวนนนโตดี วันพฤหัสบดี ๒๗ มีนาคม

พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งเป็นวันบรรจุศพ อาจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ

เมื่อได้เวลานิสิตชายหลายคนแห่งคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย

ศิลปากร ช่วยกันแบกโลงไปยังที่บรรจุศพ พอวางโลง

แล้วยกกมอนบนหลุมศิรชะ หากวิญญาณมีจริง วิญญาณของ

อาจารย์ฉ่ำคงสงบสุขแล้วเมื่อใดทอดกายอยู่ภายในอ้อมแขน

ของศิษย์อันเป็นที่รัก

อาจารย์ฉ่ำจะมาสอนปริญาโทคณะอักษรศาสตร์

คนวนหนึ่งอาจารย์ฉ่ำมาเข้าฝันบุตรชายคนหนึ่งให้

ช่วยแต่งตัวให้พร้อมก็บอกบุตรว่า จะต้องไปสอนปริญาโท

เพราะเป็นห่วงกลัวว่าจะไม่มีคนสอน บุตรชายผู้นั้นต้องยืนยัน

ว่า บิดาตายไปแล้วไปสอนไม่ได้แน่ ๆ อาจารย์ฉ่ำไม่เชื่อว่า

ตัวตายไปแล้ว คงรำร่องจะไปสอนให้ได้

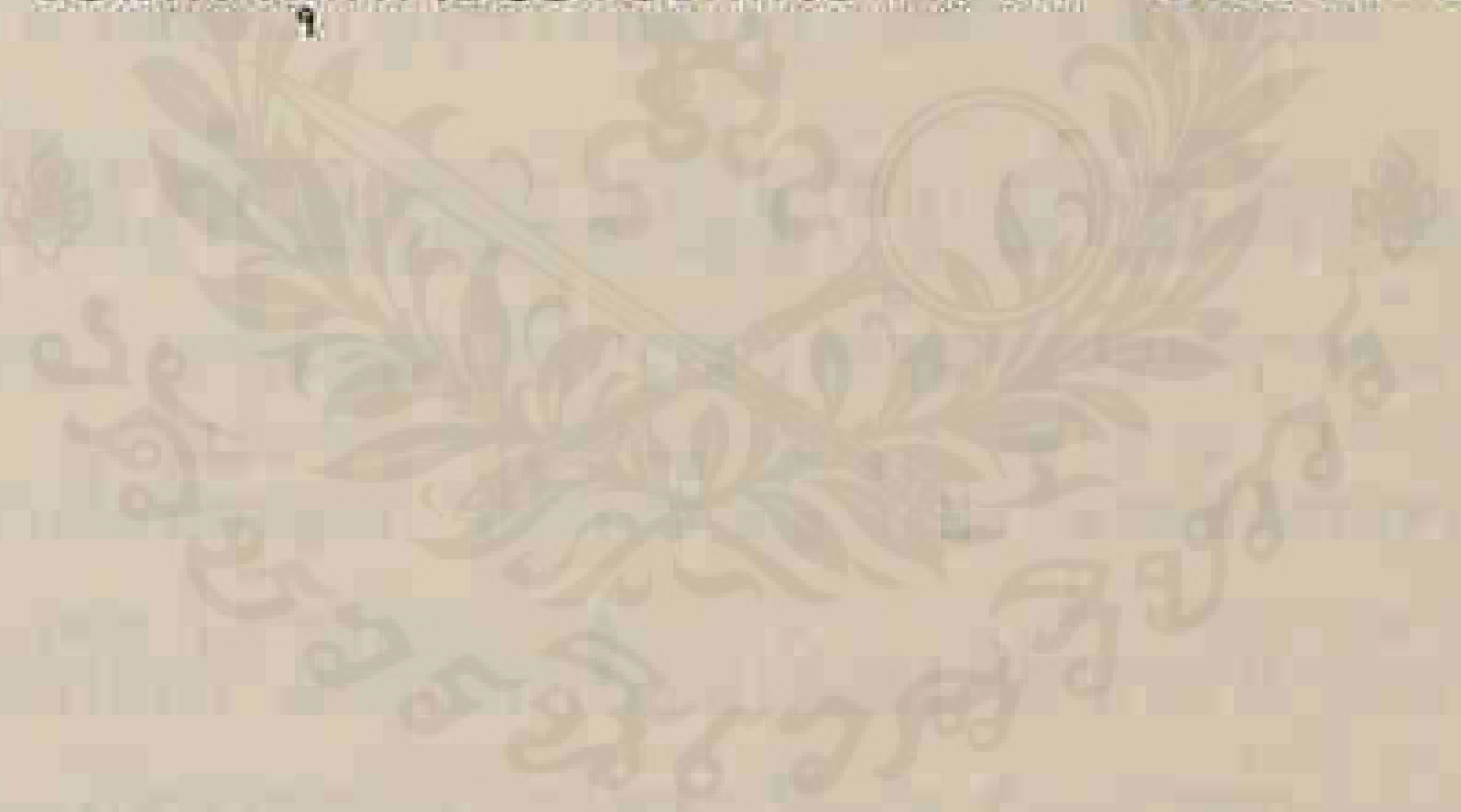
๘๖ อาจารย์ฉานขอทราบหลักสูตรของคณะโบราณคดี

วันหนึ่งผู้เขียนได้พบกับคุณอัญชนา อิมสมบัติ นิสิต
คณะโบราณคดีซึ่งเรียนสำเร็จไปแล้ว คุณอัญชนาเล่าให้ฟัง
ว่า อาจารย์ฉานมาเข้าสอนขอทราบหลักสูตรของคณะโบราณคดี
ซึ่งจะเปลี่ยนใหม่ ในไม่ช้า อาจารย์บอกว่าถ้าเปลี่ยนใหม่
เสร็จแล้วให้เอามาให้อาจารย์ดูบ้าง คุณอัญชนามาร้องทุกข์
กับผู้เขียนว่า เธอหมดปัญญาไม่ทราบว่าเอาหลักสูตรไปให้
อาจารย์ฉานดูได้อย่างไร ผู้เขียนจึงแนะนำให้เธอนำหลักสูตร
นั้นไปให้พระอ่าณ

ปัจจุบันนี้ ผู้เขียนเองก็เชื่อว่าวิญญูญาณของอาจารย์ฉาน
คงวนเวียนอยู่ใกล้ศิษย์ที่รักเสมอ ตลอดเวลาที่ท่านยังมีชีวิต
อยู่ท่านถือว่าศิษย์ทุกคนคือแก้วตาขวัญใจของท่าน ไม่มีอะไร
ที่ท่านจะทำเพื่อศิษย์ไม่ได้เมื่อเจ็บหนัก เวลาที่ศิษย์มาขอรับ
คำสอนวิชาภาษาเขมรและอ่านจารึกจากท่าน ท่านก็พยายาม
บอกอย่างละเอียดจนศิษย์ผู้นั้นเข้าใจ สามารถเอาไปสอนพวก
เพื่อน ๆ ต่อได้ เหนื่อยแสนเหนื่อยท่านสู้ทน ท่านชอบจน
ตัวโยนเมือศิษย์ผู้นั้นไปแล้ว เพราะท่านอดทนไว้มิได้แสดง

อาการเหนื่อยหอบต่อหน้าศิษย์ ท่านเกรงว่าศิษย์จะเกรงใจ
ท่านแล้วรีบกลับไปไม่กล้าถามอะไรมาก ซึ่งจะทำให้ลูกศิษย์
ส่วนใหญ่ของท่านซึ่งรอคอยอยู่ไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควร

เมื่อใกล้จะสิ้นชีวิตมธุมาถามว่าการที่ท่านมากมายราว
กับจะรู้ว่าอีกไม่นานท่านต้องจากไป เมื่อคนเหล่านั้นไปแล้ว
ท่านก็เหนื่อยหอบแทบขาดใจ ผู้เขียนเฝ้ามองท่านตายจากไป
ทีละน้อย ๆ อย่างเยือกเย็นที่สุด แม้ใจจะหายวาบด้วยความ
อาลัยรักผู้เขียนก็ยอมรับสภาพเช่นนี้ได้อย่างเต็มใจ จะต้องเสียใจ
ทำไมกันเมื่อพ่อของตนได้ทำหน้าที่ของ "ครู" อย่างสมบูรณ์
ที่สุด เป็นครั้งสุดท้ายของชีวิตด้วยการให้ "วิทยาทาน"

มณฑลราชบัณฑิตยสถาน

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็น
เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
และให้ข้าพเจ้าเป็นเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
และให้ข้าพเจ้าเป็นเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

**“มฤตยูราชย์บ่อำเวง และไป้เกรงผู้ใด ๆ ไม่
รับค้ำนั้ใคร และบ่เอื้อบ่กรุณั้ ถึงคราวแล้วเร่งรีบ
เข้าคนบขควงษ์วิ คูนายเพชฌฆาตพ้ง คำ
บัญชาไม่รารอ”**

ขอขอบพระคุณ

เจ้าภาพขอขอบพระคุณในไมตรีจิต ของท่าน
ผู้ใหญ่ ญาติ มิตร และลูกศิษย์ของอาจารย์ฉ่ำ
ทองคำวรรณทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือในยามป่วย ตลอด
จนได้มาร่วมบำเพ็ญกุศล และเป็นเจ้าภาพสวดพระ
อภิธรรม รวมทั้งให้เกียรติมาในงานพระราชทานเพลิง
ศพ ขออำนาจกุศลทั้งหลายที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมกัน
บำเพ็ญอุทิศ แด่อาจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ จงดลบันดาล
ให้ท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ อุดมด้วย
จตุรพิธพร จงทุกประการ

หากมีสิ่งใดบกพร่องในการต้อนรับเจ้าภาพขอ
ประทานอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

Handwritten text in Thai script at the top of the page.

พิมพ์ที่ ร.ท. นงคณาการพิมพ์ 101 ถนนคานี่ บางลำภู พระนคร
โทร. 819656 นางจรัส อ่องจรงค์ ห้พิมพ์ ไชยพร พ.ศ. 2512